

**PLAN KAPITALNIH INVESTICIJA
OPŠTINE BIJELO POLJE
2019-2021.godine
-NACRT-**

Bijelo Polje, 2019. godine

SADRŽAJ		
		STRANA
1.	I POGLAVLJE UVOD	
2.	II POGLAVLJE REZIME	
3.	III POGLAVLJE 1. Analiza postojećeg stanja	
4.	IV POGLAVLJE CILJEVI RAZVOJA U PERIODU 2017-2021 GODINE (PERIOD 2019-2021)	
5.	SPISAK PROJEKATA ZA PLAN KAPITALNIH INVESTICIJA 2019- 2021 GODINA (DIO PROJEKATA IZ STRTEŠKOG PLANA 2017-2021)	
6.	AKCIONI PLAN KAPITALNIH INVESTICIJA U 2019 GODINI PO PROGRAMU UREĐENJA PROSTORA ZA 2019 GODINU (DIO PROJEKATA PO PROGRAMU UREĐENJA PROSTORA ZA 2019 GODINU)	
7.	LEGENDA	

I POGLAVLJE

UVOD

Predlog Plana kapitalnih investicija opštine Bijelo Polje za period 2019-2021 pripreman je na osnovu Pravilnika o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinice Lokalne samouprave koji je donijelo Ministarstvo ekonomije 11.10.2016. godine i Strateškog plana razvoja za period 2017-2021 godine i Priručnika certifikaciju gradova i opština sa povoljnim poslovnim okruženjem u Jugoistočnoj Evropi-EDICIJA III- BFC SEE.

Prema Pravilniku Plan treba da bude strukturiran tako da sadrži uvod koji treba da pruži opšte informacije o potrebi i svrsi Strateškog plana za period za koji se donosi, informacije o očekivanim rezultatima koji će se ostvariti sprovođenjem plana, zatim kratak prikaz (siže) Strateškog plana, opštem cilju i specifičnim strateškim ciljevima i prioritetima i najznačajnijim očekivanim rezultatima radi lakšeg predstavljanja Strateškog plana, zatim analizu postojećeg stanja i Swot analizu, razvojne ciljeve opštine, godišnji Akcioni plan sa projekcijom i za sledeću godinu uz opis planiranih projekata, način praćenja izvršenja Plana.

U pripremi ovog akta Koordinacioni tim formiran Rješenjem predsjednika Opštine Petra Smolovića br.01-1927 od 05.03.2019. godine je održao nekoliko sastanaka –Prilog zapisnici sa sastanaka. Plana kapitalnih investicija opštine Bijelo Polje za period 2019-2021 pripreman je na osnovu Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje za period 2017-2021 godina i sadrži sve bitne elemente koje smo preuzeli iz ovog važećeg Plana .

Sastav Koordinacionog tima, formiran Rješenjem predsjednika Opštine Petra Smolovića br.01-1927 od 05.03.2019. godine je :

1. Petar Smolović, predsjednik Opštine,koordinator
2. Fahrudin Begović,menadžer Opštine,član;
3. Rešad Nuhodžić, VD direktor Uprave javnih radova Crne Gore i član Savjeta za ekonomski razvoj, član;
4. Bisera Alihodžić,dipl.ing.arh.,član
5. Aleksandra Bošković, sekretarka Sekretarijata za uređenje prostora, član;
6. Milanko Minić, direktor Direkcije za izgradnju i investicije, član;
7. Dejan Luković, sekretar Sekretarijata za stam.komunalne poslove i saobraćaj;
8. Džafer Gusinjac, sekretar Sekretarijata za preduzetništvo i ekonomski razvoj, član;
9. Jasmin Ćorović, sekretar Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj, član;
10. Alida Nuhodžić, sekretarka Sekretarijata za finansije, član;
11. Dalibor Đogović,Kancelarija za lokalni ekonomski razvoj,član;
12. Milan Bulatović, direktor Doo Vodovod »Bistrica« Bijelo Polje, član;
13. Radenko Vujošević, direktor Doo Komunalno preduzeće »Lim« Bijelo Polje, član;
14. Miloš Marić,CEDIS Bijelo Polje,član;
15. Violeta Obradović, direktorica Turističke organizacije Bijelo Polje, član;
16. Marko Maslovarić,direktor JU Centar za sport i rekreaciju Bijelo Polje,član;
17. Hasan Ramović, privrednik, Doo »Put – Gross«,predsjednik Savjeta za ekonomski razvoj , član;
18. Hilmija Franca, privrednik, Doo » Mesopromet« ,član Savjeta za ekonomski razvoj , član;
19. Radoslav Raičević,privrednik,Doo,„Senzal«, član Savjeta za ekonomski razvoj,član;

20. Muzafer Ljuca,privrednik,Doo,„Mikromont«,član Savjeta za ekonomski razvoj,član;
21. Jezdimir Vujičić, privrednik, Doo »Eko-Medusa« ,član Savjeta za ekonomski razvoj , član;
22. Vesko Drobnjak,član Savjeta za ekonomski razvoj, član;
23. Sabahudin Balić,privrednik,Doo,„Aka-Trade«,član;
24. Andrija Delić,privrednik,predsjednik Klastera maline,član;
25. Nedžad Ćeman,NLB banka, član;
26. Milena Šćekić,rukovodilac Službe za protokolarne poslove, član;
27. Željko Đukić, predstavnik NVO sektora,član;

Zadatak Koordinacionog tima je :

- Nakon prikupljenih podataka u vezi sa postojećim stanjem razvoja opštine Bijelo Polje,analize i ocjene prikupljenih podataka i u skladu sa metodologijom BFC SEE izradi prijedlog Plana kapitalnih investicija opštine Bijelo polje za period 2019-2021 godina.
- Utvrđi opšti cilj razvoja i strateške ciljeve sa prioritetima,mjerama i smjericama za ostvarivanje Prijedloga Plana kapitalnih investicija(infrastrukturnog razvoja)za period 2019-2021 godina;
- Odredi orijentaciona sredstva za sprovođenje Prijedloga Plana kapitalnih investicija za period 2019-2021 godina,način njihovog obezbjeđivanja i druga pitanja od značaja za razvoj;
- Odobri finalni Prijedloga Plana kapitalnih investicija za period 2019-2021 godina,nakon diskusija i sastanaka;
- Prati implementaciju Plana kapitalnih investicija za period 2019-2021 godina razvoja opštine,nakon usvajanja istog na sjednici Skupštine Opštine Bijelo Polje;
- Tim ima obavezu izrade i dostavljanja Izvještaja o radu Predsjedniku Opštine sa održanih sastanaka tokomizrade Plana kapitalnih investicija za period 2019-2021 godine,nakon usvajanja istog od strane Skupštine Opštine;
- Rok za izradu Plana kapitalnih investicija za period 2019-2021 godina opštine Bijelo Polje,je 30 dana od dana donošenje ovog Rješenja.

Strateški plan razvoja, kao regulacioni instrument, usmjeren je na uspostavljanje ravnoteže između razvojnih potencijala i mogućnosti njihove valorizacije u svim sferama društvenog života. Svrha donošenja Plana nije samo identifikacija ključnih problema, već i iznalaženje mogućnosti za njihovo prevazilaženje.

Strateški Plan razvoja Opštine sadrži opis trenutnog stanja, analizu potencijalnih razvojnih mogućnosti, njihovu valorizaciju i davanje smjernica za njihovo što kvalitetnije korišćenje, u cilju podizanja standarda života stanovništva. Svrha izrade Strateškog plana razvoja je sveobuhvatna petogodišnja vizija lokalnog razvoja Opštine Bijelo Polje i stvaranje institucionalnog okvira za njenu kvalitetniju implementaciju.

U procesu planiranja primijenjen je participativni pristup, u kojem su sve zainteresovane strane, prije svega, predstavnici opštine Bijelo Polje, Vlade Crne Gore i drugih relevantnih institucija, sa lokalnog i državnog nivoa, uzeli aktivno učešće, dajući predloge i smjernice za definisanje ovog dokumenta.

Obzirom da izvjestan dio planiranih zadataka iz Strateškog plana opštine Bijelo Polje 2017-2021. god. koji nije izvršen u prethodnom planskom periodu a još uvijek je aktuelan, biće prenesen u naredni planski period u Višegodišnjem planu kapitalnih investicija 2019-2021. god. Istovremeno, predmet narednog planskog perioda biće i nove mogućnosti korišćenje privrednih, prirodnih i ljudskih resursa, naročito u oblastima poljoprivrede, turizma,energetike,malih i srednjih proizvodnih preduzeća kojima se povećava zaposlenost, štiti životna sredina i dr. S tim u vezi:

Rješenjem predsjednika Opštine br.01-1927 od 05.03.2019. god., formiran je Koordinacioni tim za izradu i praćenje Plana kapitalnih investicija 2019-2021. god., koju čine predstavnici lokalne samouprave, javnih i privatnih institucija i organizacija, predstavnici NVO sektora, kao i eksperti iz pojedinih oblasti čime su mobilisani svi relevantni faktori i interesne grupe, koji svojim radom, iskustvom i uticajem mogu doprinijeti identifikovanju problema, potencijala, razvojnih šansi, razvojnih ciljeva, razvojnih prioriteta i mjera za njihovo ostvarivanje, za pojedine oblasti života, rada i uređenja prostora.

II POGLAVLJE

REZIME

Predlog Plana kapitalnih investicija opštine Bijelo Polje za period 2019-2021 pripreman je na osnovu Pravilnika o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinice Lokalne samouprave koji je donijelo Ministarstvo ekonomije 11.10.2016. godine i Strateškog plana razvoja za period 2017-2021 godine i Priručnika certifikaciju gradova i opština sa povoljnim poslovnim okruženjem u Jugoistočnoj Evropi-EDICIJA III- BFC SEE .

Opšti cilj: Obezbeđenje uslova za kvalitetniji život lokalnog stanovništva a kao Specifični ciljevi:

1. Povećanje zaposlenosti nezaposlenog radnospospbnog stanovništva starosti 19-40 godina i lica sa invaliditetom preko 15 %;
2. Razvoj prioriternih privrednih djelatnosti (poljoprivreda, turizam i srednja, mala i mikro preduzeća u oblasti industrije i usluga);
3. Unapređenje društvenih djelatnosti;
4. Unapređenje tehničke infrastrukture;
5. Dalji razvoj demokratskih odnosa dijaloga, tolerancije, multikulturalnih i međulljudskih, komšinskih odnosa.

Opšti cilj je više nego jasan svakom stanovniku i tom cilju teži svaki naš građanin.

Specifični ciljevi definišu koje sve aktivnosti je potrebno obaviti da bi se ostvario osnovni cilj. Prvo, to je povećanje zaposlenosti, za rad najspremnije kategorije stanovništva od 19-40 godina preko 15 % odnosno preko 1200 evidentirano nezaposlenih. Pritom se pristupa prethodnom utvrđivanju broja evidentirano nezaposlenih koji žele zaposlenje, koji su zato prijavljeni za razliku od onih koji samo žele da koriste benefite nezaposlenih.

Ako je u prethodnom srednjoročnom periodu zaposlenost povećana 9,8 % (675 lica) onda je planski zadatak od 15 % (1200 lica) realan i očekivano izražen.

Drugo, što treba da doprinese stvaranju mogućnosti za nova zapošljavanja je i dinamičniji razvoj prioriternih privrednih djelatnosti: poljoprivrede, turizma, industrije i usluga. Ukupan

prihod privrede treba da poraste sa 249 mil € u 2015-oj na 410 mil € (10,8 % prosječno godišnje) a akumulacija sa 8,8 mil na + 20 mil €.

Broj privrednih subjekata će porasti za 25 % (257) računajući i privredna društva i preduzetnike.

Treće što treba da poboljša uslove života stanovništva je unapređenje društvenih djelatnosti. Redosled prioriteta određen je planom: unapređenje zdravstvene i socijalne zaštita i zaštite životne sredine, unapređenje vaspitanja i obrazovanja, poboljšanje uslova za razvoj kulturne i sportske djelatnosti.

Četvrto što treba da poboljša uslove života stanovništva je unapređenje tehničke infrastrukture. Redosled prioriteta određen je planom: rekonstrukcija električne mreže, rekonstrukcija vodovodne mreže i izgradnja novih vodovoda na ruralnom području, rekonstrukcija lokalne putne mreže, rekonstrukcija i izgradnja stambeno komunalnih objekata i adaptacija, rekonstrukcija i izgradnja objekata za društveni život na selu i u gradu i jačanje administrativnih kapaciteta.

III POGLAVLJE

1. Analiza postojećeg stanja

1.1. Geografske karakteristike

1.1.1. Položaj

Opština Bijelo Polje se nalazi na sjeveru Crne Gore, između 42° 55' i 43°10' sjeverne geografske širine i 19°30' i 20°05' istočne geografske dužine.

Prostire se na 924 km², pokrivajući 6,7% teritorije Crne Gore, što je čini četvrtom opštinom po površini u Crnoj Gori.

Pripada brdsko – planinskom dijelu sjeverne Crne Gore, okružena visokim planinama. Nalazi se između planina Bjelasice, Lise i Pešterske visoravni.

Graniči se sa crnogorskim opštinama Pljevlja, Mojkovac i Berane i opštinama Srbije: Prijepolje i Sjenica.

1.1.2. Reljef

Područje Opštine pripada brdsko-planinskom području sjeverne Crne Gore.

Oko 95% njene teritorije nalazi se iznad 650 m nadmorske visine. Središnjim dijelom, uz rijeku Lim, prostire se dolina dužine 12 km i širine 3 km, čija je najniža nadmorska visina 531m.

Gradsko jezgro Opštine nalazi se na dvije terase, nadmorske visine 575 i 620 m. Okolne planine, Bjelasica sa najvišim vrhom Crna Glava (2.137 m), Lisa (1.509 m) i Stožer (1.576 m), čine reljef Opštine veoma zanimljivim.

1.1.3. Geološki sastav

Područje Opštine sastoji se od stijena paleozojske i kvartalne starosti. Obod njene kotline sastoji se od stijena paleozojske starosti. Od stijenskih masa najčešći su škriljci sive i crne boje. Dno kotline sastavljeno je od stijena kvartalne starosti.

Gornja terasa Lima zasuta je poluvijalnim i deluvijalnim sastojcima, a čine je pjeskovita i prašinasta glina i šljunak, čiji su slojevi slabo vezani i paleozojske su starosti.

Srednja terasa Lima je najrasprostranjenija, i na njoj je Opština najvećim dijelom pozicionirana. Sastoji se od pijeska, malo prašinastog i zaglinjenog, i šljunka slabo sortiranog razne granulacije. Donja terasa ima iste sedimente kao srednja.

Prema stabilnosti, tereni su svrstani u stabilne, uslovno stabilne i nestabilne. Stabilni tereni su oni koji imaju postojana svojstva stijenskih masa pri izvodjenju radova na njima. To su poluvezani i nevezani sedimenti koji čine ravničarski dio terena. Uslovno stabilni tereni su oni gdje svako zasijecanje, kvašenje i novo opterećivanje može izazvati deformacije reljefa.

U pogledu seizmičnosti, područje Opštine se svrstava u 7-8 stepeni seizmičnosti, pri čemu koeficijent ubrzanja, za period od 100 godina, iznosi $0,063 \text{ cm/s}^2$. Nestabilne padine, strmi odsjeci, tereni sa visokim nivoom podzemnih voda su seizmički više ugroženi.

1.1.4. Klima

Opština ima umjereno kontinentalnu klimu sa jasno izraženim godišnjim dobima, pri čemu je jesen toplija od proljeća, što pogoduje sazrijevanju biljnih kultura.

Bjelopoljska kotlina je okružena planinskim masivima koji utiču na klimu, pojavu temperaturnih razlika, tišinu, atmosferske padavine i magle u jesenjim, zimskim i prolječnim mjesecima. Prosječna temperatura u proljeće je $8,7^{\circ}\text{C}$, u toku ljetnjih mjeseci $16,9^{\circ}\text{C}$, na jesen $9,4^{\circ}\text{C}$ i u zimskom periodu $0,1^{\circ}\text{C}$.

U vrijeme duvanja zapadnih i sjeverozapadnih vjetrova ima dosta padavina, sa godišnjim prosjekom 940 litara po m^2 , bez većih kolebanja u pojedinim godinama. Padavine su ravnomjerno rasporedjene u toku godine, tako da nema izrazito sušnih ili izrazito vlažnih perioda. Najviše padavina ima u novembru, a najmanje u maju. Sa povećanjem nadmorske visine raste i količina padavina, tako da ogranci Bjelasice dobijaju oko 1.500 mm padavina godišnje. Godišnji prosjek je 109 kišnih, 21 sniježnih, 23 vedrih i 135 oblačnih dana.

1.1.5. Hidrologija

Najznačajniji hidrografski potencijal u Bijelom Polju je rijeka Lim, koja kroz Opštinu protiče srednjim tokom, dužine 40 km, sa prosječnim proticajem 70,2 m³/sek.

Najveće pritoke Lima su Ljubovidja dužine 35 km i Bjelopoljska Bistrica dužine 23 km. Od manjih pritoka, na urbanom području, najznačajnije su: Lješnica, Lipnica, Sljepašnica i Boljanska rijeka.

Jedan od većih izvora nalazi se pri ušću Boljanske rijeke u Lim (5,51 lit/sec), koji je kaptiran i koristi se za vodosnabdijevanje. Ostali izvori su manje izdašnosti, najčešće 0,1 lit/sec. Najveći izvor nalazi se u podnožju Bjelasice sa kojeg se snabdijeva grad, prigradska i druga naselja kroz koja prolazi cjevovod do grada, čiji je kapacitet 400 lit/sec.

Mineralni i termalni izvori su registrovani u Nedakusima, u dolini rijeke Sljepašnice, u gornjim Nedakusima, Rajkovićima, Dobrom Dolu, Dubravi, Papama i Bučju. Iako male izdašnosti, značajniji izvor nalazi se u Čeoču sa 0,1 lit/sec, koji je kaptiran za industrijsku preradu u fabrici „Rada“. Pored mineralnih, u Nedakusima su registrovani i značajni termalni izvori. Takođe, u krugu fabrike za preradu voća i povrća Doo „Eko-meduza“, nalazi se kaptiran izvor mineralne vode izdašnosti 0,8 lit/s.

1.1.6. Biodiverzitet

Tipovi i kvalitet zemljišta, geološki sastav terena, klima, reljef, erozivni uticaji, determinišu brojnost i strukturu biljnog i životinjskog svijeta. Na fluvijalnim terasama oko Lima najzastupljeniji su voćnjaci i njive, a na padinama voćnjaci, šume i livade. Najznačajnije asocijacije čine listopadne šume. Na pojasu hrasta nadovezuje se pojas bukve, a na visini od 1.000 m jela.

Na okolnim planinama su prisutni divokoze, medvjedi, vukovi, lisice, srne, jeleni i mufloni, a od ptica: orlovi, sove, gavranovi i dr. Od stoke se najviše uzgajaju goveda, a u višim predjelima ovce.

U rijekama Limu, Bistrici i Ljubovidji zavidan je riblji fond plemenitih vrsta, i to pastrmke, lipljena i skobalja.

1.1.7 Sport

Sportske aktivnosti u Bijelom Polju su sadržajne i mnogobrojne, uprkos nizu limitirajućih faktora.

Bjelopoljski sport okuplja oko 1.700 sportista svih uzrasta, od petlića do seniora.

U Opštini postoji 8 fudbalskih klubova, 3 košarkaška kluba, 3 šah kluba, 2 karate kluba, 2 džudo kluba, 2 bokserska kluba, 2 planinarska kluba, 2 paraglajdnig kluba, 1 atletski klub, 1 stonoteniserski, 1 teniski klub, 2 kluba za veliki tenis, 1 bilijar klub, 1 košarkaški klub, 1 plesni klub, 1 skijaški klub, 1 kajakaški klub, 1 sportsko društvo „Sinjavac“-ribiolov, 1 spotsko rekreativno društvo Sinjavac gluvi i nagluvi, 1 opštinski fudbalski savez.

U 39 sportskih klubova, u pojedinačnim i ekipnim takmičenjima, bilo je zapaženih uspjeha. Zapaženije rezultate na nacionalnom i međunardonom nivou ostvarili su klubovi: Odbojkaški klub „Jedinstvo“, Šah klub „Rokada“, Rukometni klub „Jedinstvo“, Planinarski klub „Cmiljače“, Džudo klub „Jedinstvo“, Džudo klub „Favorit“, Bokserski klub „Bijelo Polje“.

Ograničavajući faktor za postizanje boljih rezultata u fudbalu je nedostatak pomoćnog terena kako bi se stvorili bolji uslovi za trening kao i glavni tereni u Ivanju i drugim mjestima.

Za sport je u proteklih godina iz Opštinskog budžeta izdvojeno 3.000.000 E od čega 2.403.125,00 za sportske aktivnosti. I pored značajnih budžetskih izdvajanja za ovu djelatnost često nedostaju sredstva za tekuću redovnu aktivnost.

Takmičenja u dvoranskim sportovima održavaju se u dvorani čiji je kapacitet 2.800 mjesta. Pored redovnih takmičenja u Crnogorskim i regionalnim ligama, često se organizuju takmičenja u fudbalu, košarci, odbojci i drugim sportovima. Održavaju se biciklistička takmičenja čak u organizaciji Blakanske Evropske i Svjetske biciklističke federacije.

1.2. Tehnička infrastruktura

1.2.1. Saobraćajna infrastruktura

Razvoj sektora saobraćaja i njegova infrastruktura je posebno važan faktor privrednog razvoja Opštine.

Saobraćajni sistem Opštine čine: drumski (putnički i teretni), željeznički i PTT saobraćaj.

Putnu infrastrukturu opštine Bijelo Polje čini mreža magistralnih, regionalnih, lokanih i nekategorisanih puteva.

Grad Bijelo Polje nalazi se na raskršću značajnih saobraćajnica koje od Srbije vode ka Jadranskom moru. To su prvenstveno željeznička pruga Beograd-Bar i drumska magistrala od Srbije ka Podgorici.

U narednoj tabeli dat je prikaz mreže opštinskih puteva.

Tabela

Vrsta puteva	broj	Dužina (km)
Lokalni	56	306,7
Nekategorisani	156	671,6
Šumski	15	123,9
Ukupno:	227	1102,2

Izvor: Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj

Jedan broj nekategorisanih puteva, po svom značaju, mogao bi se kategorisati u lokalne jer je 85 km takvih puteva asfaltirano.

Mreža kategorisanih puteva Opštine čini 6 % kategorisane lokalne putne mreže Crne Gore, a asfaltirani dio lokalne putne mreže čini 5% lokalne asfaltirane mreže Crne Gore. Asfaltirano je 191,0 km, a 115,7 km čine makadamski putevi.

Poprečni profil na većini postojećih saobraćajnica je nepotpun. Nedostaju trotoari i pješačke staze kao obavezan elemenat kod svih kategorija saobraćajnica.

Sve izvršene rekonstrukcije puteva novijeg datuma imaju riješen ovaj problem.

Parking saobraćajnih sredstava riješen je izgradnjom Parking servisa u Centru grada sa 115 parking mjesta. Istovremeno, izvršeno je saniranje parkinga na urbanom području. Naplatom parking usluga smanjen je pritisak na nedozvoljeni parking prostor.

1.2.2. Elektroenergetski sistem

Glavno napajanje distributivnih energetskih objekata realizuje se preko trafostanica Ribarevine 400/110 kv, snage 150 MVA i trafostanice 110/35 kv, snage 2x20 MVA.

Glavno napajanje potrošača na teritoriji Opštine Bijelo Polje vrši se iz 5 pravaca, na vrlo kvalitetan i siguran način.

Distributivne objekte čine DV sa 35 kv, 10 kv, niskonaponska mreža, trafostanice 35/10 kv i trafostanice 10/0,4 kv.

Za napajanje se koristi 5 TS 35/10 kv:

- TS 35/10 kv Medanovići, snage 8+4 MVA;
- TS 35/10 kv Nedakusi, snage 8+4 MVA;
- TS 35/10 kv Ribarevine, snage 4 MVA;
- TS 35/10 kv Čokrlije, snage 2,5 MVA;
- TS 35/10 kv Šćepanica, snage 2,5 MVA;
- TS 35/10 KV Rakonje 4 MVA.

CEDES PJ Bijelo Polje za napajanje potrošača na teritoriji Opštine Bijelo Polje koristi i 212 TS 10/0,4 vlasništvo ED Bijelo Polje i 44 TS 10/0,4 kv, čiji su vlasnici treća lica i 1.500 kw 35 kv i 10 kv vodova i niskonaponske mreže.

Bijelo Polje ima 5 DV 35 kv (Ribarevine – Medanovići 1, Ribarevine – Medanovići 2, Medanovići – Nedakusi, Medanovići – Čokrlije, Ribarevine – Šćepanica, Ribarevine – Nedakusi konstruisan na 110 kv a radi na 35 kv naponski nivo, 2D 110 KV: Mojkovac - Ribarevine i Berane-Ribarevine i 3DV 400 KV: Pljevlja-Ribarevine, Podgorica-Ribarevine i Kosovo-Ribarevine).

Maksimalna intalisana snaga na izvoru je 40 MVA. Maksimalna intalisana snaga distributivnih trafostanica 35/10 kv iznosi 33 MVA. Maksimalno opterećenje kada je najveća potrošnja u zimskim mjesecima ne prelazi 23 MW. Preuzeta energija odnosno godišnja potrošnja iznosi oko 99.588.754 kwh.

Instalisana snaga trafostanica značajno prevazilazi njihovo maksimalno opterećenje.

CEDES PJ Bijelo Polje električnom energijom napaja 20,716 potrošača, svrstanih u sljedeće kategorije:

- veliki potrošači-kategorije 10 kv, odnosno veće fabrike, učestvuju sa oko 9,3 % ukupne potrošnje;
- manji potrošači-kategorije 0,4 kv I stepen odnosno manje fabrike, škole, farme, gateri itd. učestvuju sa oko 5 % ukupne potrošnje;
- kategorije 0,4 kv II stepen, odnosno prodavnice, manji poslovni objekti, lokali, javne rasvjete itd.) učestvuju sa oko 16,7 % ukupne potrošnje i
- kategorije domaćinstva (18.550 mjernih mjesta) učestvuju sa 69,0 % ukupne potrošnje.

Napajanje seoskih područja vrši se radijalnim vodovima. Izražen je problem statičke stabilnosti nadzemnih DV i NN mreža, ali se stalno izvode radovi na zamjeni dotrajalih stubova i ugradnji izolovanih provodnika kako bi se povećala pogonska spremnost objekata. S druge strane, kablovska mreža 10 kv u gradu i prigradskim naseljima je u dosta dobrom stanju (trafostanice u gradskom i dijelu prigradskog naselja su dvostrano napajane).

U proteklom periodu značajan problem predstavljali su nelegalno priključeni objekti bez dobijene elektroenergetske saglasnosti.

Često su ovi objekti i tehnički neispravni kada je u pitanju priključak, što ugrožava kvalitet napona kod legalnih potrošača.

U cilju eliminacije evidentnih problema u elektroenergetskom sistemu, kao i posljedica koje prouzrokuje proizvodnja električne energije iz tradicionalnih izvora, aktuelizovano je pitanje proizvodnje energije iz alternativnih, odnosno obnovljivih izvora energije.

Naime, u eri globalizacije, a u skladu sa dominantnim trendom brzih promjena, sposobnost samostalnog zadovoljavanja energetske potreba,

a naročito iz „čistih“ izvora, ima značajnu ulogu prilikom koncipiranja razvoja na svim nivoima, od lokalnog do državnog. Analizom uslova i potencijala korišćenja obnovljivih izvora energije konstatovano je da opština Bijelo Polje ima solidan potencijal, naročito za razvoj hidroenergetskih sistema, koji mogu imati značajnu ulogu u energetske bilansu Crne Gore. Prvi korak u pravcu iskorišćenja tih potencijala učinjen je izgradnjom i puštanjem u rad mini elektrane „Vrelo“ na Lještanici.

Završava se i mini elektrana na rijeci Bistrici (majstorovskoj) kapaciteta 3,5 mwh.

Prednosti malih hidroelektrana su u tome što one svojim radom ne zagađuju vazduh, sprečavaju opasnost od poplava jer omogućavaju regulaciju vodotoka, mogu se koristiti za vodosnadbijevanje i navodnjavanje, izgradnju ribnjaka, a i u sportsko rekreativne svrhe.

Svojom veličinom ne mogu ugroziti geološke karakteristike zemljišta na kojem se nalaze, ne utiču na promjenu klimatskih karakteristika područja i nema rizika od pobudjivanja seizmičnosti.

Neohodno je pojednostaviti proceduru gradnje hidroelektrana snage do 100kw, pri čemu je i dalje potrebno voditi računa o sigurnosti objekata, zaštiti životne sredine i eventualnoj nesaglasnosti sa drugim objektima na lokaciji.

Značajni vodotoci koji zaslužuju analizu održivosti projekata izgradnje malih hidroelektrana su: „Djuren potok“, „Rakitska rijeka“, „Brzavska rijeka“, „Čelinska rijeka“, „Potrčka rijeka“, „Zekića rijeka“, „Kostenička rijeka“, „Pećarski potok“, „Rijeka Kičavnica“, „Čepića rijeka“, „Boljanska rijeka“, „Orahovička rijeka“, „Voljavaska rijeka“, „Rijeka Bistrica“ (Majstorovina), „Turovski potok“, „Mirašev potok“.

Ostali obnovljivi izvori energije: vjetar, sunce, biomasa, zaslužuju temeljnija istraživanja od dosadašnjeg nivoa saznanja kao i kadrovsko prilagodjavanje ovim specifičnim potrebama.

1.2.3. Telekomunikacije i ICT

PTT saobraćaj se, u zadnjem periodu, razvijao ubrzanom dinamikom.

Na području Opštine, usluge infrastrukturnih operatora i servisa pružaju:

1. Crnogorski telekom-(usluge na fiksnoj lokaciji (telefonija, pristup Internetu, (ADSL), distribucija TV i radio programa (IP TV), fiksni bežični pristup Internetu, usluge mobilne telefonije);
2. Telenor- usluge mobilne telefonije;
3. Mtel, usluge mobilne telefonije, fiksni bežični pristup (WiMax);
4. BBM, Distribucija TV i radio programa (MMDS);
5. Total TV Montenegro, Distribucija TV i radio programa (DTH)
6. Radio difuzni centar, Zemaljska radio difuzija;

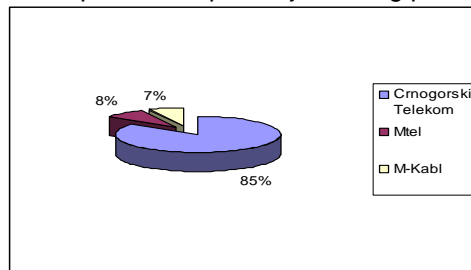
7. MN News, Fiksni bežični pristup Internetu (WiFi) i
8. M- Kabl Distribucija TV i radio programa i Interneta (KDS).

Crnogorski Telekom na teritoriji Opštine ima jednu centralu i 20 RSS – ova u mjestima: Bistrica, Brzava, Crnča, Dobrakovo, Gubavač, Kovren, Lješnica, Lozna, Medanovići, Nedakusi, Nikoljac, Pavino Polje, Potkrajci, Rakonje, Rasovo, Ravna Rijeka, Tomaševo, Zaimovića Livade, Zaton, i GC nova AXE.

Kapaciteti digitalnih komutacionih čvorova Crnogorskog Telekom na području Opštine čine instalisanih: 12 416 PSTN priključaka i 384 ISDN priključaka od čega je: 6.776 PSTN korisnika i 116 ISDN korisnika.

Na području Opštine ima i 77 korisnika fiksne telefonije Mtel- a. U funkciji je, na području Opštine, 20 ADSL čvorišta sa 2322 ADSL priključaka. Fiksni internet pristup daju i kablovski operater M-Kabl za 229 korisnika i M-tel za 178 korisnika.

Grafik - Učešće operatora u pružanju fiksnog pristupa internetu

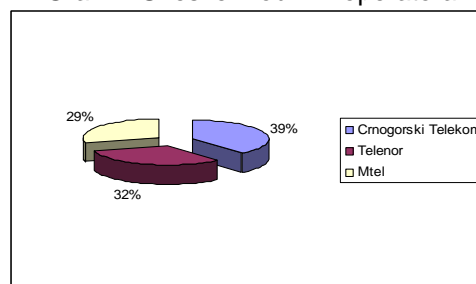

Izvor:EKIP, 2011. godine

Usluge TV i radio programa pružaju: Crnogorski Telekom za 1.561 korisnika, BBM za 918 korisnika, Total TV Montenegro za 1.373 korisnika i M-Kabl za 928 korisnika.

Na području Opštine aktivno je 64.483 mobilnih korisnika (postpaid i pripaid) od kojih: Crnogorskog Telekom 18.608, Telenora 25.172 i Mtel-a 20 703.

Grafik - Učešće mobilnih operatora

Izvor:EKIP, 2011. godine

Penetracija fiksne telefonije u Opštini iznosi 36,35 %, penetracija fiksnog širokopojasnog pristupa (ADSL) iznosi 12,11%, dok penetracija mobilne telefonije iznosi 336%. Penetracija fiksnih telefonskih priključaka i široko pojasnih priključaka su iznad prosjeka Crne Gore, a ispod prosjeka zemalja EU, dok je penetracija mobilne telefonije u Opštini iznad prosjeka u Crnoj Gori a u znatnoj mjeri i iznad prosjeka zemalja EU.

Radi bližeg poznavanja pokrivenosti Opštine infrastrukturom elektronskih telekomunikacija, daje se pregled lokacija radiodifuznih stanica (RBS) mobilne telefonije, MMDS stanica i radiodifuznih predajnika kao i antennskih stubova na kojima se iste nalaze.

Lokacije radio baznih stanica su: Babića Brijeg (4), Kruševo(4), Obrov (4), Dobrakovo (2), Femića Krš (3), Grab (3), Nikoljac (1), Ravna Rijeka(4), Sokolac (2), Kanje(1), Bioče (1), Polica (2), Lozna (1), Godijevo (2), Prijelozi (1), Grančarevo (2), Boljanina (1), Dobrakovo (2), Korita (1), Mesopromet (1) i grad B. Polje(4).

Lokacije baznih stanica su MMDS: Babića Brijeg (1), Kruševo(1) i Obrov (1).

Lokacije antennskih stubova su: Dobrakovo (2), Nikoljac (1), Boljanina (1), Babića Brijeg (1), Obrov (2), Ravna Rijeka (1), Kanje (1), Femića Krš (1), Galica (2), Grab (1), Lozna (1), Sokolac (1), Godijevo (1), Prijelozi (1), Grančarevo(1), Bioče (1) Kurilo (1) i grad Bijelo Polje(2).

Poznavanje tehnologije rada na računaru je relativno dobro. Zavod za zapošljavanje-Biro rada Bijelo Polje, u poslednjih 5 godina, organizovao je obuku za rad na računaru, koju je obavilo 585 polaznika. Takođe, Centar za djelatnosti kulture ima Internet Centar.

Srednje škole imaju po 2-3 kompjuterske učionice i internet konekciju. Većina osnovnih škola, koje posjeduju tehničke uslove, ima kompjuterske učionice i internet konekciju..

1.3. Životna sredina

1.3.1 Upravljanje otpadom

Sakupljanje, odvoz i deponovanje komunalnog otpada sa 252.000 m² javnih površina, od domaćinstava i pravnih lica vrši Doo „Komunalno Lim“, uz angažovanje 60 radnika. Oprema, koju ono ima na raspolaganju sastoji se od: 6 auto-smećara, 1 autopodizača-iveko rol-kipera za koševе od 5 m, 1 buldožera za potrebe deponije, 1 utovarivača sa grajferom, 1 utovarne lopate, 1 kamiona-kipera i 4 traktora.

Sakupljanje otpada vrši se neselektivno, iako su u edukativne svrhe, bili postavljeni kontejneri za selektivno sakupljanje otpada na 15 gradskih lokacija.

Godišnja količina sakupljenog otpada procjenjuje se na 11.520 tona ili 36000 m³ na osnovu normativa utvrđenog Master planom za upravljanje otpadom.

Cjelokupni otpad odlaže se na privremeno odlagalište u blizini naselja Dobrakovo, i granice sa Srbijom, na 100 m udaljenosti od magistralnog puta, a na 16,7 km od centra grada.

Sakupljanjem, odvozom i deponovanjem komunalnog otpada obuhvaćeno je 5.300 domaćinstava i 498 pravnih lica. I pored nastojanja da se obuhvatnost poveća, identifikovano je preko 105 „divljih“ deponija.

Donesen je Lokalni plan upravljanja otpadom 2016-2020 kojim će se riješiti pitanje selektivnog sakupljanja u cilju recikliranja kao i mjesto odlaganja ili način postupanja određen eventualnom dopunom Plana. Planom se predviđa poseban tretman opasnog i medicinskog otpada, putem koncesionog aranžmana a za neopasni građevinski otpad odrediće se posebne lokacije i način iskorišćavanja.

1.3.2 Upravljanje vodama

Upravljanje vodama je u nadležnosti države, odnosno Uprave za vode. Za korišćenje voda na lokalnom nivou izdaje se vodoprivredna dozvola i vodoprivredna saglasnost.

JKP Vodovod „Bistrica“, sa gravitacionim sistemom pogona, ima dozvolu za snabdijevanje vodom gradskog i prigradskih područja.

Kapacitet kaptiranog dijela izvorišta je 400 lit/sek iako ukupan iznosi 1000 l/s. Dužina glavnog cjevovoda, tj. duplog cjevovoda, sa 300 i 500 je 12,5 km. Dužina distributivne vodovodne mreže je 148 km.

Na postojeću vodovodnu mrežu priključeno je 7.120 domaćinstava i 820 pravnih lica.

Sa zahtjevima za priključenje se javljaju i novi potrošači. Održavanje postojećeg stanja postaje sve skuplje i ekonomski neodrživo. Vodovodni sistem je u dosta dotrajalom stanju i zahtijeva rekonstrukciju. Voda se naplaćuje paušalno (bez vodomjera) od 24% potrošača , i to od 1.679 domaćinstava i 98 pravnih lica.

Na području Opštine u proteklom petogodišnjem periodu izgrađeni su vodovodi, ukupne vrijednosti 935.705,00 €, za naselja: Medanovići, Nedakusi, Babića Brijeg, Pavino Polje, Gubavač, Džafića brdo, R.Rijeka , Sl.most, Zaton, Dobrakovo, Potrk, Kulina, Sipanje.

Potrošnja vode može se mjeriti samo na gradskom vodovodu, jer se ta potrošnja jedino i plaća. Ukupna potrošnja vode sa gradskog vodovoda, po podacima za 2011. godinu, iznosi 1,174.079 m³, od čega na potrošnju stanovništva otpada 73,5 %. Prosječna godišnja potrošnja vode po jednom domaćinstvu iznosi 132 m³.

U nadležnosti JKP „Bistrica“ je i kanalizaciona mreža za odvođenje otpadnih voda. Količine otpadnih voda od domaćinstava su 23.79 i/s, a od pravnih lica 1.80 i/s.

U proteklih 5 godina kanalizacija je izgrađena za naselje Klanac i gradske ulice: Slobode, III sandžačke i Partizanske.

Ukupna dužina kanalizacije u gradu je 8 km. Broj stanovnika priključenih na gradsku kanalizacionu mrežu je oko 3.500, nešto manje od 40 %, a na teritoriji čitave Opštine 7 %.

Neriješen odvod otpadnih voda, koji ima za posljedicu zagađivanje rijeka, bio je povod za izradu kolektora, integralnog sistema za rješavanje otpadnih voda koji obuhvata cjelovod i postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda. Investiciono tehničkom dokumentacijom projektovana je izgradnja u 3 faze.

1.3.3 Kvalitet vazduha

U Bijelom Polju ne postoje privredni objekti koji u većoj mjeri zagađuju životnu sredinu. Proces urbanizacije i naseljavanja gradskog područja je tekao dosta brzo, ali ne dinamikom koja bi ugrozila biodiverzitet.

Kvalitet vazduha je zadovoljavajući, obzirom da je količina sumpordioksida (SO₂) ispod dozvoljene granice.

1.3.4 Upravljanje resursima i njihovo očuvanje

Prostor je temeljna vrijednost i najznačajniji resurs Države, pa time i Opštine. U tom smislu, potrebno je sagledati ukupne potencijale i vrijednosti prostora i ponuditi kvalitetna rješenja u ekonomskom, socijalnom i ekološkom smislu, čime se promoviše koncept održivog razvoja Opštine.

U razvoju Opštine značajnu ulogu imaju i poljoprivredno i građevinsko zemljište.

Na građevinskom zemljištu, usljed nedostatka prostorno planske dokumentacije je izgrađeno 3.569 objekata koji se mogu u sledecem periodu legalizovati i na taj nacin obezbijediti znacajni prihodi za lokalnu zajednicu. Na osnovu izvršene analize mogućnosti sanacije prostora pod tim objektima, utvrđeno je da se oko 95% objekata može uklopiti u detaljne urbanističke planove i izvršiti njihova naknadna legalizacija.

Neplanske eksploatacije prirodnih dobara ima i u eksploataciji šuma, u vidu divljih sječa od strane fizičkih lica. Dodatne štete prouzrokuju česti šumski požari.

Bolji monitoring potreban je kod eksploatacije pijeska i šljunka, jer se često desava da usled neadekvatne kontrole eksploatacije, koncesionari utiču na promjenu vodnih tokova i devastiranje vodotoka.

Jedan dio ovog prirodnog bogastva koristi se uz dodjelu koncesija. Prikazuje se broj, naziv koncesionara i rokovi korišćenja koncesija:

Koncesionar	Predmet koncesije	Vrijeme koncesije	Datum ugovora
Femić Compani	Pijesak i šljunak „Pašića Polje“	5 g	05.08.2011
Šukurica Doo	Pijesak i šljunak iz Lima „Lozna“	1 g	10.08.2011
„Gradnja“	Pijesak i šljunak iz Lima „Lukovica“	5 g	19.08.2011
„Zlajić“	Pijesak i šljunak iz Lima, Sakate-Zaton	5 g	25.08.2011
„Bjelasica Rada“	Mineralna voda izvorište „Čeoče“	10 g	08.03.1999
Hajder Ekstrem Energi Sarajevo	Istraživanje vodotoka Bistrice za male hidroelektrane	30 g	20.06.2008
Hidroenergije Montenegro Doo Berane	Istraživanje vodotoka „Bistrice“ za male hidroelektrane	27 g	26.09.2008

Izvor: Ugovor o koncesijama

Pećine, a naročito ulaz u Djalovica pecinu, sa vrlo interesantnim sadržajima, nijesu elementarno zaštićene od mogućih oštećenja.

Osim inspekcijskih organa i pojedinih NVO, čija je aktivnost nedovoljna, ostali činioци (organizacije i građani) ne pokazuju dovoljnu zainteresovanost da doprinesu zaštiti dobara od opšteg interesa.

Parkovi, lov i ribolov, upravljanje šumama i menadžment u biodiverzitetu (flora i fauna)

Najznačajnije asocijacije ovog područja čine listopadne šume. Na pojas hrasta nadovezuje se, u vertikali, pojas bukve, kojoj se na visini od 1000 m pridružuje jela.

Postojeće stanje zelenih površina uglavnom prati stanje prostornih cjelina. Karakteriše ga usitnjenost, nepovezanost i neravnomjeran raspored. Na prostoru industrijske zone skoro da nema uređenih zelenih površina, a prisustvo kvalitetne vegetacije je minimalno.

U zonama stanovanja zelenilo se svodi na manje bašte i voćnjake oko porodičnih kuća, sa njivama i livadama u pozadini. Ove površine, bez obzira na raznolikost u kvalitetu i dekorativno-estetsku vrijednost, zauzimaju značajno mjesto u cjelokupnom fondu gradskog zelenila.

Značajne površine pod zelenilom se nalaze u priobalju Lima koje je obraslo spontanom vegetacijom, koja je uglavnom neuređena. Stanje zelenih površina u gradskom jezgru je, takođe, nezadovoljavajuće. Broj ulica sa drvoredima je mali, a blokovsko zelenilo na nekim lokacijama uopšte ne postoji.

Izuzetak čini park u centru grada raznovrsnog dendrološkog sastava, snabdjeven potrebnim arhitektonskim sadržajima i mobilijarom za djecu, koji održava JKP „Lim“.

Lov i ribolov, više kao rekreativno zanimanje zaljubljenika ovih aktivnosti, su organizovani preko Sportsko ribolovnog kluba „Sinjavac“ i Lovačke organizacije „Bijelo Polje“, koji kontrolišu ove aktivnosti putem dozvola i propisanog reda.

Područja i zemljišta zagađena prirodnim nepogodama i tehnološkim rizicima

Prirodne nepogode, za sada, nijesu uticale na zagađenje zemljišta i, uopšte, životne sredine na teritoriji opštine Bijelo Polje. Jedini problem se javlja u slučaju većeg vodostaja rijeka, koji nema značajnije negativne manifestacije na kvalitet zemljišta pored rječnih obala.

Međutim, velike probleme stvaraju tzv. „divlje“ deponije otpada, kojih ima preko 105, kao i otpadne vode koje se odvođe u Lim i njegove pritoke.

1.4. Administrativni kapaciteti

Organizacija i rad opštinskih organa, u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi, definisani su Statutom Opštine i drugim pravnim propisima. Organi opštine Bijelo Polje su: Skupština opštine, koja predstavlja zakonodavnu vlast i Predsjednik opštine, koji predstavlja izvršnu vlast.

Lokalna uprava je organizovana u:

- **Sekretarijate:**
 - Sekretarijat za Lokalnu samoupravu
 - Sekretarijat za finansije
 - Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj
 - Sekretarijat za uređenje prostora
 - Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj
 - Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj
 - Sekretarijat za inspekcijske poslove

- **Direkcije:**
 - Direkcija za imovinu i zaštitu prava Opštine i
 - Direkcija za izgradnju i investicije.
- **Uprave:**
 - Uprava javnih Prihoda

Za vršenje specifičnih poslova lokalne uprave obrazuju se posebne službe:

- Komunalna policija
- Služba zaštite i spasavanja
- Služba za unutrašnju reviziju

Za vršenje stručnih i drugih poslova obrazuju se stručne službe:

- Služba predsjednika Opštine
- Služba glavnog administratora
- Služba glavnog gradskog arhitekta
- Služba za zajedničke poslove

Opština Bijelo Polje je osnivač javnih ustanova:

- Centar za djelatnosti i kulture
- Centar za sport i rekreaciju
- Centar za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju "TISA"
- Centar za podršku djeci i porodici
- Lokalni javni emiter Radio Bijelo Polje

Opština je osnivač i 3 preduzeća koja imaju i karakter pružanja usluga od javnog interesa: Doo Vodovod „Bistrica“ za snabdijevanje vodom i odvođenje otpadnih voda i Doo Komunalno „Lim“ za sakupljanje i odlaganje otpada, održavanje gradskog zelenila, održavanje puteva lokalnog karaktera, pružanje pijačnih usluga i pružanje pogrebnih usluga i Doo Parking servis.

Za potrebe Opštine, sa nacionalnog nivoa, organizovane su sljedeće funkcije: predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje; zdravstvena i socijalna zaštita; javni red i mir; više, osnovno, privredno sudstvo i tužilaštvo; zaštita imovinsko-pravnih interesa; inspekcije za gradjevinarstvo, prosvjetu, šumarstvo, vodoprivredu, ekologiju, tržište i sanitarnu zaštitu; javni prihodi, fondovi zdravstva i penzijsko-invalidskog osiguranja, nekretnine, carine,

snabdijevanje električnom energijom, šumarstvo, željeznički saobraćaj, Kancelarija investiciono-razvojnog fonda i finansijske usluge.

Na lokalnom nivou organizovane su sledeće funkcije: kultura i sport, informisanje stambeno komunalne usluge, poljoprivreda, lov i ribarstvo, industrija, gradjevinarstvo, drumski saobraćaj, zanatsvo, trgovina, turističko ugostiteljske i ostale usluge.

Administrativnim kapacitetima, sa aspekta kvalifikacione strukture i iskustva u obavljanju poslova u lokanoj samoupravi i javnim ustanovama na lokalnom nivou, iako su formalno popunjeni odgovarajućim kadrom, nedostaje kreativnost, naročito za razvoj preduzetništva, planiranje i projektovanje. Takođe, u pogledu poznavanja stranih jezika i korišćenja informacionih tehnologija, potrebna je dodatna edukacija zaposlenih.

Pored lokalnog javnog emitera: Radija Bijelo Polje prisutni su i sledeći mediji: Radio Adriatik, Radio Plus, TV Sun, Dopisništvo RTCG, dopisništvo TV Vijesti, dopisništvo dnevnih novina Dan, Vijesti, Pobjeda i Dnevne novine i časopis Mozaik..

1.5 Planska strateška dokumenta

Od planskih dokumenata Opština ima Prostorini plan, 9 detaljnih urbanističkih planova i urbanistički projekat.

Od ekonomsko-planskih dokumenata na snazi su:

- Lokalni energetske plan;
- Lokalni plan upravljanja otpadom;
- Program uređenja prostora za 2019;
- Plan razvoja Biznis zona.

1.6. Potencijali za privlačenje stranih i domaćih investitora

Skupština opštine Bijelo Polje je 2015 godione donijela Oduluku o proglašenju 4 biznis zone:

- „Nedakusi”;
- „Cerovo”;
- „Vraneška dolina”;
- „Bistrička dolina” sa ušćem.
-

Površina ovih biznis zona je 17888 ha. Opremljenost biznis zona nije na traženom nivou (100 % opremljenosti) već je opredjeljujuće za njihovo proglašavanje bila prostorna pogodnost sa mogućnošću da se relativno brzo ili u hodu dođe do infrastrukturnih uslova za investiranje u proizvodno uslužne objekte.

Nova uredba o Biznis zonama ublažiće uslove i kriterijume za proglašavanje Biznis zona.

Glavni motiv za investiranje treba da bude:

- Oslobođanje od komunalnog doprinosa;
- Oslobođanje od poreza na nepokretnost iznad 0,1 %;
- Oslobođanje od prireza na porez na dohodak fizičkih lica;
- Oslobođanje od naknade za korišćenje lokalnih puteva.

Za vrijeme od 5 godina za zaposlenje najmanje 5 radnika do iznosa 7 000 E po radniku.

Opština Bijelo Polje se kandidovala među 50 Opština jugoistočne Evrope radi dobijanja sertifikata kao prijatelj razvoja biznisa što ukazuje da će investitori u njoj imati pouzdanog partnera. Uključenost opštine u BFCSEE program čini je atraktivnijom na regionalnoj i investicionoj mapi.

IV POGLAVLJE

CILJEVI RAZVOJA U PERIODU 2017-2021 GODINE (PERIOD 2019-2021)

OPŠTI CILJ

Obezbeđenje uslova za kvalitetniji život loklanog stanovništva.

Specifični ciljevi:

1. Povećanje stope zaposlenosti nezaposlenog radno aktivnog stanovništva od 19-40 godina starosti i lica sa invaliditetom preko 15 %;
2. Razvoj prioriternih privrednih djelatnosti;
3. Unapređenje društvenih djelatnosti;
4. Unapređenje tehničke infrastrukture;
5. Razvoj demokratskih odnosa, dijaloga, tolerancije, multikulturalnih i međuljudskih komšiskih odnosa.

SPECIFIČAN CILJ 1

Povećanje stope zaposlenosti nezaposlenog radno aktivnog stanovništva od 19-40 godina starosti i lica sa invaliditetom preko 15 %

Utvrđivanje ovog specifičnog cilja i njegovo ostvarivanje potrebno je više od svih drugih specifičnih ciljeva. Radi toga u narednom periodu treba da stopa rasta zaposlenosti bude veća od stope nezaposlenosti i da se njome dostigne zaposlenje preko 1200 nezaposlenih, starosti 19-40 godina i lica sa invaliditetom.

Prioriteti specifičnog cilja 1 „Povećanje stope zaposlenosti, nezaposlenog radno aktivnog stanovništva od 19-40 godina starosti i lica sa invaliditetom preko 15% su:

- 1.1 Utvrđivanje broja stvarno nezaposlenih po profilima i stepenima stručnosti;
U evidenciji nezaposlenih koju vodi Zavod za zapošljavanje Crne Gore Biro rada Bijelo Polje ima navodno nezaposlenih ali samo radi ostvarivanja zdravstvenog osiguranja i naknade za nezaposlenost i drugih benefita. Kada im se ponudi određeni posao pronalaze razloge da ga ne prihvate a da se pri tome od strane službi ne sprovede postupak skidanja sa evidencije nezaposlenih takvih lica. Radi utvrđivanja stvarne stope nezaposlenosti potrebno je da službe Zavoda za zapošljavanje pokažu efikasnost u sređivanju evidencije lica koja će prihvatiti pronađena zaposlenja.

Indikator uspješnosti rada na ovom prioritetu je broj nezaposlenih koji su brisani-skinuti sa evidencije nezaposlenih odnosno smanjenje nezaposlenosti po tom osnovu.

1.2 Analiza mogućnosti za veće zapošljavanje u privredi;

Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj će uputiti upitnik privrednim društvima sa pitanjima šta je potrebno od strane opštinskih i državnih organa učiniti u vidu podsticaja da bi se povećao broj zaposlenih i koliko posebno u okviru postojećih kapaciteta a posebno proširenjem odnosno investiranjem. Indikator uspješnosti aktivnosti na ovom prioritetu je smanjenje broja nezaposlenih nakon sprovedenih aktivnosti nadležnih opštinskih i državnih organa.

1.3 Smanjenje rada na crno u korist regularnog zapošljavanja;

Upoređenjem broja nezaposlenih do kojeg se došlo neposrednim uvidom u privrednim objektima sa brojem zaposlenih sa kojim raspolaže Monstat utvrđeno je da se na stalnim poslovima nalazi preko 200 radnika više nego što sadrži evidencija Monstata. Upornijim radom inspeksijskih organa moguće je po tom osnovu povećati broj zaposlenih i smanjiti broj nezaposlenih, odnosno povećati stopu zaposlenosti a smanjiti stopu nezaposlenosti. Indikator uspješnosti rada na ovom prioritetu je broj radnika u "radu na crno" koji utvrdi i procesuirala inspekcija rada.

SPECIFIČAN CILJ 2

RAZVOJ PRIORITETNIH PRIVREDNIH DJELATNOSTI

Razvoj prioritetnih privrednih djelatnosti kao specifičan razvojni cilj podrazumijeva valorizaciju i korišćenje privrednih potencijala kojim Opština raspolaže kao značajnim komponentama ukupnog razvoja. To su prije svega povoljan geografski položaj, značajne poljoprivredne površine, potencijalne turističke destinacije, bogastvo šumama i vodama kao i naslijeđen značajan broj privrednih subjekata iz prethodnih srednjoročnih perioda koji su opstali i do danas. U procesu izrade ovog planskog dokumenta nije definisan potpun broj konkretnih projekata obzirom da će njihovi nosioci biti privatni investitori koji će se pojavljivati tokom planskog perioda u susret povoljnostima koje budu omogućavale proglašene biznis zone.

U planskom periodu 2017- 2021 ukupan prihod cjelokupne privrede će da raste najmanje 10 % prosječno godišnje kako bi dostigao iznos od 410 mil € u 2021-oj godini. Neto rezultat će porasti sa 8,3 na 20 mil € (140 %). Ovaj plan rasta zasniva se na rastu u prethodnom periodu i stabilnom privređivanju u narednih 5 godina. Učešće u ostvarivanju ovog rezultata poljoprivreda treba da ostvari 25 %, prerađivačka industrija 15 % dok će učešće ugostiteljsko turističke djelatnosti, obzirom da se radi o veoma zanimljivim projektima u 2 turističke destinacije, pokazati značajniji pomak tek krajem perioda.

Indikatori uspješnosti razvoja prioritetnih privrednih djelatnosti su:

- rast neto rezultata u odnosu na rast u periodu 2012-2016 godine sa 8,3 na 20 mil €;

- rast broja zaposlenih u prioritetnim privrednim djelatnostima iznad rasta u periodu 2012-2016 godine

2.1. Razvoj poljoprivrede i ruralni razvoj

- Na osnovu izvršene analize dostignutog stepena razvoja poljoprivrede i svot analize, proizvodna orijentacija poljoprivrede Bijelog Polja treba da bude proizvodnja mesa, mlijeka, jagodičastog voća, povrća a ratarska proizvodnja da bude podređena poštovanju plodoređa kao naučnog kodeksa čijim se pridržavanjem obezbeđuju veći prinosi po jedinici poljoprivredne površine;
- Povećanje organske proizvodnje (zdrave hrane) treba da bude supstitut ostale proizvodnje gdje god je to moguće jer se to pozitivno reflektuje i na razvoj turizma a time i na stvaranje veće vrijednosti poljoprivredne proizvodnje;
- Korišćenje zapuštenih poljoprivrednih površina povoljnim zakupom kod vlasnika koji iz određenih razloga ne koriste svoje posjede ni za kakvu proizvodnju je jedna od mogućnosti za aktiviranje bezemljaša ili zemlja posjednika čiji posjed ne zadovoljava inicijative za većom proizvodnjom;
- Sakupljanje livadskog sijena sa zapuštenih livada bez naknade vlasnicima postaje izvor prihoda zainteresovanih da nešto zarade i ovim putem;
- Otkup tržišnih viškova iz ratarstva i voćarstva regulisaće se tek izgradnjom sabirnog otkupnog centra. Otkup tržišnih viškova iz stočarstva nastaviće se u režiji Doo „Mesopromet“ a otkup mlijeka preko dosadašnjih otkuplivača dok sa otkupom ne počne i „Milk kraft“ u Vraneškoj dolini;
- Izlaz za povoljniji plasman poljoprivrednih proizvoda tražiće se u povezivanju u klastere poljoprivredni proizvođač-otkuplivač-kupac;
- Mogućnost za bolje korišćenje poljoprivrednih potencijala treba očekivati sa podizanjem manjih prerađivačkih pogona i hladnjača za lagerovanje proizvoda;
- Sredstva koja se mogu koristiti su pored Agro budžeta Crne Gore i Budžeta opštine Bijelo Polje za podsticaj razvoja poljoprivrede su: Sredstva Fondova: IFAD, IPARD LIKE, MIDAS-NOVI i ABU-DABI.
- Pored podsticaja koje su poljoprivredni proizvođači dosada koristili, za proizvođače koji imaju sve druge uslove, treba omogućiti korišćenje kredita bez sopstvenog finansijskog učešća, a kao sredstvo obezbeđenja kredita treba omogućiti hipoteku na imovinu koju proizvođač ima na ruralnom području.
- Radi veće sigurnosti da će se ulaganja isplatiti treba pristupiti osiguranju usjeva od mraza, suše, grada a u državnom Agrobudžetu predvidjeti potrebna sredstva i za učešće u finansiranju osiguranja.
- Na kraju, proizvođač predajom proizvoda otkuplivaču treba da bude isplaćen u trenutku predaje. To je poseban, veoma značajan stimulans za odluku proizvođača da se organizovanije bavi poljoprivrednom proizvodnjom;
- Osnovna pretpostavka ruralnog razvoja je demografsko oživljavanje sela a, oživljavanje demografskih depresivnih naselja u brdsko planinskim predjelima neće biti moguće

naprečac i odmah. Već početkom ovog perioda rezultati demografskih kretanja nijesu ohrabrujući. Za 3 mjeseca 2017 godine broj umrlih je za 129 stanovnika veći od broja rođenih a za 4 mjeseca 2017 godine broj odseljenih za 119 veći od broja doseljenih. Ovo je složen demografski proces koji zahtijeva vrijeme, znanje i upornost. Treba koristiti to što grad pokazuje sve manje atraktivnosti a sve više negativnog. Na drugoj strani postoje sve značajniji neki elementi života na selu: mir, okruženje prirodom, fizičke aktivnosti, neposrednost u kontaktima ljudi, pa će posao na vlastitom gazdinstvu postati nešto što donosi ne samo materijalne koristi već i neka druga zadovoljstva u vremenu globalizacije i urbanizacije društva;

- Ruralna sredina se danas može veoma lako izjednačiti sa urbanom sredinom. Savremena saobraćajna sredstva omogućavaju laku komunikaciju sa gradskom sredinom a sredstva za informisanje veoma lako povezuju čovjeka sa svim informacijama i dostignućima savremenog društva. To olakšava da se čovjek vrati u prirodu koja štiti zdravlje a omogućava nesmetan razvoj. Zato je u ovom planskom periodu potrebno raditi na organizovanju pružanja zdravstvenih usluga na selu, internet povezivanju sa svijetom, kvalitetnom obezbeđenju osnovne infrastrukture (putne, elektro i vodovodne mreže);
- Istina, život i rad u ruralnoj sredini zahtijeva određeno-stručno obrazovanje. Rad u poljoprivredi zahtijeva poznavanje mehanizacije, tehnologije, zaštite. Umjesto seljaka polupismenog, umornog fizičkog radnika, starog konzervativnog, zatvorenog, potreban će biti seljak stručnjak, bogat i odmoran čovjek koji prati rezultate naučnog i tehnološkog razvoja u poljoprivredi da bi ih primjenjivao na sopstvenom gazdinstvu. Radi toga biće mu potreban određen nivo ne samo uskostručnog nego i opšteg obrazovanja. To će biti ubuduće factor uspješnog i profitabilnog nastupa na robnom tržištu;
- Ključnu ulogu u procesu revitalizacije ruralnih naselja, pored seoskog domaćinstva, treba da imaju nauka i društvo. Treba dovoljno društvene snage koja bi bila pokretač proizvodnje i društvenog života na selu i protagonizma smisla življenja u ruralnim područjima, ne samo poljoprivrednika nego i pripadnika širih struktura stanovništva. Samo ravnomjernom distribucijom društveno ekonomskih resursa moguć je istinski i dugoročan razvitak sela.

2.2 Razvoj turizma

O uslovima za razvoj turizma u opštini Bijelo Polje bilo je dosta riječi u svim dosadašnjim srednjoročnim i akcionim godišnjim planovima. Međutim, nije se odmicalo dalje od ideje o korišćenju određenih veoma atraktivnih prirodnih resursa za razvoj Opštine.

Redovno je, pored poljoprivrede, turizam tretiran kao prioritetna privredna djelatnost. Na osnovu aktivnosti koje su vođene u zadnje vrijeme, realno se može očekivati a uz to i planirati konkretizacija aktivnosti na planu realizacije tih strateških opredeljenja u ovoj oblasti.

- Bjelasica je državni integralni projekat. Strateškim planom opštine 2012-2016 označena kao prioritetni. Za naredni planski period 2017-2021 godine redosled aktivnosti je sledeći:

- Izrada studije o vodosnadbijevanju i elektrosnadbijevanju u režiji Ministarstva održivog razvoja i turizma;
- Izgradnja 6 skijaških staza s tim što će prva ići do 1800 m visine a dužine 1600 m;
- Izgradnja drugog dijela puta (od Jasikovca do Smiljače) dužine 10 km, uključujući i izgradnju mosta na Ljubovići u Ravnoj Rijeci.
- Izgradnja hotela i bungalova na planinskom centru Smiljača sa 1800 ležajeva;
- Razvojni projekti Đalovića Pećine, (od državnog značaja) realizovaće se u 3 faze:
 - Izgradnja pristupnog puta dužine 6 km a širine 6 m od Bistrice do manastira Podvrh;
 - Unutrašnje uređenje pećine nakon projektovanja enterijera koje se već obavlja.
 - Arhitektonsko rješenje kompleksa pretpostavlja raznovrstan sadržaj od muzeja preko zološkog vrta do hotela;
- Uz "Đalovića pećinu" kao turistički raritet, bez obzira na mogućnost njene valorizacije u narednom planskom periodu, valja pomenuti i svojevrsne atrakcije: "Novakovića pećinu" u Vraneškoj Dolini kao i pećinu "Osoja" u Dobrakovu;
- U reonu "Kisjele Vode" (gornji izvor) izvršeno je kaptiranje i uređenje izvorišta a uz dodatna ulaganja (oko 20.000 E) može se urediti sportsko izletišta za više sportova na otvorenom (košarka, odbojka, rukomet, tenis, mali fudbal) sa trgovačko-ugostiteljskim sadržajima;
- U blizini reona „Kisjele Vode“ na daljini od 1 km pored Jadranske magistrale postoji gotovo izgrađen biciklistički hotel. Obzirom na razvijen biciklistički sport u Bijelom Polju ovaj hotel bi mogao biti boravište za domaće i strane bicikliste u toku određenih takmičenja;

Biciklistički klub "Ciklomont" Bijelo Polje je nekada bio poznat kao organizator trke "putevima Kralja Nikole". Ova trka bi se opet uz asistenciju uprave policije koja je poslednji put izostala, mogla organizovati. Pored toga aktuelna je i manifestacija Velika sveta biciklistička trka "Međugranični MBT Maraton";
- Sportska hala u Nikoljcu je već postala objekat za čije korišćenje su zainteresovane mnoge reprezentacije zbog korektne publike i povoljnih sportsko-tehničkih uslova za vrhunska takmičenja. Sportski turizam tako može poprimiti značajne razmjere;
- Brojni rječni tokovi omogućavaju razvoj ribolovnog turizma a rijeka Lim za rafting a brdo Obrov za paraglajding, Lovište Novovića u Bistrici za razvoj lovno turizma.
- Vjerski i kulturni turizam imaju preduslove za razvoj samo ako se posveti pažnja odgovarajućoj organizaciji posjeta kulturnim i vjerskim objektima: Crkve: "Sv Petra", "Sv Nikola", "Sv Jovan" u Zatonu, bogorodična crkva u Voljavcu, "Sv Trojice" u Majstorovini, "Sv Toma" u Brzavi, Arheološki lokalitet Samograd, Vavedenje Bogorodice u Bliškovu, ruševina Hajdarpašine džamije u Radulićima, Gradska (Jusuf) džamija, džamija u Sutivanu i Bistrici, Zavičajni muzej uz planiranu rekonstrukciju predstavljaju raznovrstan kulturni i vjerski sadržaj.
- Smještajni kapaciteti u Centru grada sa kongresnom salom i položaj Bijelog Polja u odnosu na saobraćajnice predstavlja povoljan uslov za tranzitni turizam uz odgovarajući marketing;

- Lokalna turistička organizacija biće većinski nosilac svih aktivnosti u saradnji sa turističkom agencijom "Rams" i drugim agencijama oko koordinacije između turističko ugostiteljskih subjekata i posjetilaca.

2.3. Industrija i usluge

Prerađivačka industrija, građevinarstvo, saobraćaj, komunalne, stručne, administrativne i ostale usluge ostvaruju 73,2 % ukupnog prihoda u Opštini. Stoga se pored poljoprivrede i turizma kao značajan privredni činilac u Strateškom planu razvoja i ove djelatnosti tretiraju kao treći prioritetni pravac razvoja pomenutih Privrednih djelatnosti.

Prema trendovima iz zadnjeg vremena 2-3 godine broj privrednih društava u industriji povećaće se stopom od 56,6 % (Ø11,3% godišnje) sa 99 na 155 a preduzetnika stopom 64 % (Ø13 % godišnje) sa 22 na 36.

Broj privrednih društava u uslugama će porasti stopom od 28,2 % (5,6 % Ø godišnje) sa 611 na 783 a preduzetnika stopom od 5,2 % (Ø 1 % godišnje) sa 285 na 300.

Takođe se nameće interes za geološkim istragama, radi eventualnog otkrivanja rudnog bogastva na području planine Bjelasice (u dijelu koji ne ometa razvoj turizma) kao i termalne vode u reonu mineralnih voda u Nedakusima.

Indikator razvoja prioritetnih privrednih djelatnosti je stopa rasta neto rezultata poslovanja.

Na području opštine biće realizovan i značajan broj projekata od državnog značaja u kojima opština u finansijskom smislu nije partner a to su:

- Rekonstrukcije magistralnog puta Dobrakovo-Voli, Bijelo Polje – Ribarevine (treća traka) i regionalnog puta Kovren-Vodno;
- Rekonstrukcija željezničke infrastrukture.

Kao i projekata koje će realizovati isključivo privatni investitori.

SPECIFIČAN CILJ 3

UNAPREĐENJE DRUŠTVENIH DJELATNOSTI I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Kvalitetniji život lokalnog stanovništva, pored ličnog, podrazumijeva veći društveni standard koji se obezbeđuje kvalitetnijom zdravstvenom i socijalnom zaštitom, obrazovanjem, zaštitom životne sredine, poboljšanjem uslova za kulturne i sportske aktivnosti.

Redosled istaknutih potreba predstavlja redosled prioriteta ovog specifičnog cilja.

3.1. Unapredjenje zdravstvene , socijalne zaštite i zaštite životne sredine

Rad na unapređenju zdravstvene i socijalne zaštite sastojće se iz sledećih aktivnosti:

- Očuvanje i unapredjenje zdravlja stanovništva uz prevenciju, pravovremeno otkrivanje, liječenje i suzbijanje bolesti, adekvatnu zdravstvenu zaštitu osjetljivih kategorija i podizanje nivoa mentalnog zdravlja.
- Unapredjenje i očuvanje zdravlja djece do 15 godina smanjenjem smrtnosti odojčadi ispod 8 ‰ i smanjenjem smrtnosti djece do 5 godina 8,5 ‰ i dr.
- Sprovođenje posebnih strategija zdravstvene zaštite odraslih povećanjem preventivnih pregleda na 0,46 po jednom osiguraniku a žena na 0,66 po jednom osiguraniku;
- Povećanje broja patronažnih posjeta bolesnicima sa raznim vrstama bolesti;
- Unapredjenje pneumofiziološke zaštite, zaštite, reproduktivnog zdravlja i stomatološke zaštite uz inteziviranje rada savjetovališta za djecu i mlade;
- Rad na razvoju stručnih standarda, izgradjivanju informacionog sistema, prikupljanju, korištenju i čuvanju podataka;
- Usklađivanje kadrovske strukture sa kadrovskim potrebama nastalim od najčešćih uzročnika bolesti i smrtnosti;
- Popunjavanje upražnjenih radnih mjesta lekara specijalista i ugovaranje prava na minimum, zadržavanje tih kadrova u radnom odnosu;
- Pобољшanje tehničkih uslova za rad, stručno usavršavanje i edukacija zdravstvenih radnika;
- Afirmacija rada zaštitnika prava pacijenata i komisije za kontrolu kvaliteta zdravstvene zaštite;
- U zajednici sa Ministarstvom zdravlja razmotriće se mogućnost otvaranja ambulanti na ruralnom području za mjesne centre: Ravna rijeka, Gubavač i Prijelozi.
- Promocija zdravih stilova života;
- Reforma sistema socijalne i dječje zaštite u pravcu pravednije raspodjele sredstava za socijalnu zaštitu;
- Izrada objektivne anamneze lica koje zahtijevaju socijalnu zaštitu;
- Ažuriranje evidencija i podataka na osnovu kojih se utvrđuje pravo na određeni vid socijalne i dječje zaštite i striktno poštovanje uslova koje Zakon propisuje;
- Uspostavljanje tješnje saradnje ustanova za socijalnu i dječju zaštitu sa Zavodom za zapošljavanje radi kvalitetnijeg donošenja odluka o mogućnostima radnog angažovanja lica koja zahtijevaju socijalnu zaštitu;
- Pобољшanje uslova za radno angažovanje lica sa posebnim potrebama i invalidnih lica, kroz razvoj socijalnog preduzetništva;
- Podrška razvoju raznih socijalnih servisa;

Zaštita životne sredine predstavlja jedan od najznačajnijih faktora održivog razvoja. Aktivnosti na planu zaštite životne sredine biće:

- Zaštita šuma u dijelu sanacije degradiranih zemljišta zahvaćenih degradiranim rastinjem, požarima, sječom, sadnim materijalom sa bržim rastom kako bi se došlo do bržih efekata. Organizaciono ovim poslom će se baviti Uprava za šume i NVO Zelena snaga za zaštitu flore i faune i očuvanje prirode i NVO otpor za zaštitu flore i faune;

- Zaštita voda podrazumijeva izgrađenu infrastrukturu za prečišćavanje otpadnih voda. Početak izgradnje kolektora sa postrojenjem za prečišćavanje otpadnih voda kao i kanalizacionog sistema od izvora otpadnih voda do kolektora predstavlja garanciju da će se u ovom periodu završiti makar I faza izgradnje ovog sistema. Organizaciono ovim poslom će se baviti Vodovod „Bistrica“;
- Lokalni plan upravljanja otpadom podrazumijeva niz aktivnosti za upravljanje otpadom u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i Nacionalnim planom upravljanja otpadom. Tu se u prvom redu podrazumijeva:
 - Sanacija od preko 105 divljih odlagališta;
 - Nabavka kontejnera za odvojeno sakupljanje otpada (“Mokra i suva kanta”);
 - Nabavka opreme za sortiranje i presovanje otpada;
 - Izgradnja objekata za selekciju otpada i kompostiranje otpada;
 - Izgradnja regionalne, sanitarne deponije i pristupnog puta do deponije;
 - Određivanje lokacije za odlaganje neopasnog građevinskog otpada.
 - Organizaciono ovim poslom će se baviti Doo “Komunalno Lim“.
- Korišćenje otpada povraćajem korisnih elemenata u proces proizvodnje u objektima koji bi se gradili na području Opštine ostaje za istraživanje čiji bi rezultati mogli da se pojave krajem ovog ili početkom narednog Srednjoročnog planskog perioda. Jedan od tih mogao bi biti Pogon za preradu otpadnih guma;
- Zaštita od požara podrazumijeva zaštitu svih društvenih dobara i dobara u privatnom vlasništvu. Organizaciono time će se baviti Služba zaštite i spašavanja u okviru organa JLS koja bi mogla biti još efikasnija ukoliko dođe do integracije ovih službi na nivou Crne Gore zašta postoji realna inicijativa.

Indikatori uspješnosti aktivnosti na unapređenju zdravstvene, socijalne i zaštite životne sredine su:

- Smanjenje smrtnosti odojčadi ispod 8 % i djece do 5 godina starosti ispod 8,5 %;
- Povećanje preventivnih pregleda;
- Povećanje broja patronažnih posjeta bolesnicima sa raznim vrstama bolesti;
- Povećanje iznosa naknada po 1 korisniku;
- Povećanje obuhvatnosti stanovništva socijalnim davanjima;

- Povećanje broja zaposlenih lica sa invaliditetom;
- Povećanje procenta obuhvatnosti teritorije ili pravnih lica i domaćinstava sakupljanjem, odvozom, recikliranjem i odlaganjem komunalnog otpada;

3.2. Unapredjenje vaspitno obrazovnog sistema

Visok stepen prolaznosti u osnovnim i srednjim školama mogao bi uputiti na zaključak da je na tim nivoima obrazovanja sve na potrebnom nivou. Međutim u ovoj djelatnosti ima dosta prostora za razne aktivnosti i poboljšanja:

- Proširenje obuhvatnosti predškolskim obrazovanjem i vaspitanjem;
- Uspostavljanje školske mreže koja kadrovskim, materijalnim i prostornim kapacitetima odgovara savremenoj nastavi za sve obrazovne profile, sa kabinetima za stručno teorijske predmete, radionicama i laboratorijama za praktičnu nastavu kabinetima za strane jezike i kompjuterskim učionicama, u cilju stvaranja kompetentnog i konkurentnog kadra na tržištu rada;
- Organizovanje obrazovnog procesa uz primjenu principa interaktivne nastave u kojoj preovladava kreativno učenje, kritičko promišljanje problema i sticanje specijalnih vještina uz primjenu savremene obrazovne tehnologije, osvajanje pedagoških znanja i korišćenje savremenih metoda za prenošenje znanja;
- Uvodjenje novih predmeta u programe obrazovanja srednjih stručnih škola kako bi se kroz obrazovni sistem dala podrška razvoju zelene ekonomije i onih privrednih sektora kojima su potrebni kadrovi koji su trenutno deficitarni;
- Promovisanje karijerne orijentacije u školama, obuka za poznate poslodavce, obuka za sticanje ključnih vještina, promovisanje informisanja, savjetovanja i cjeloživotnog učenja;
- Ostvarivanje saradnje između Ministarstva prosvete sporta, Unije poslodavaca, škola, Centra za stručno obrazovanje i Lokalne samouprave u cilju sagledavanja potreba za kadrovima i definisanje upisne politike u skladu sa potrebama tržišta rada i Strateškim planom Opštine i Države;
- Intezivnija inkluzija marginalizovanih grupa u obrazovni proces;
- Stipendiranje studenata za deficitarne kadrove u osnovnom i srednjem obrazovanju;
- Utvrđivanju uzroka opadanja broja učenika u osnovnim i srednjim školama znatno više od opadanja broja stanovnika i otklanjanje tih uzroka.

Indikatori uspjehnosti u unapređenju obrazovnog sistema su:

- Povećanje obuhvatnosti djece vaspitanjem i obrazovanjem;
- Povećanje prosječne ocjene u školama osnovnog i srednjeg obrazovanja;
- Povećanje broja svršenih studenata na svim visokim i višim školama.

3.3. Poboljšanje uslova za razvoj kulturne i sportske djelatnosti

Vrste kulturnih i sportskih aktivnosti biće zastupljene sledećim sadržajem:

- Nastavak održavanja tradicionalnih kulturnih manifestacija;
- Organizovanje određenih kulturnih manifestacija na turističkim destinacijama Opštine;
- Zaštita spomenika kulture;
- Nastavak održavanja sportakih manifestacija kako takmičarskog tako i rekreativnog karaktera sa tendencijom porasta masovnosti i kvaliteta;
- Obezbeđenje tehničkih uslova za razvoj sportskih aktivnosti na urbanom području, u sastavu školskih objekata i u mjesnim zajednicama ruralnog područja (izgradnja sportskih terena, rekonstrukcija sportskih sala u školama);
- Rad na privatizaciji sportskih klubova

Indikatori poboljšanja uslova za razvoj kulturne i sportske djelatnosti su:

- Povećanje broja kulturnih manifestacija i njihovog kvaliteta;
- Povećanje broja klubova, vrsta sportova i poboljšanje njihovog uspeha u takmičenjima.

SPECIFIČNI CILJ 4

UNAPREĐENJE TEHNIČKE INFRASTRUKTURE

Tehnička infrastruktura predstavlja uslov za ostvarivanje određenih željenih efekata odnosno ostvarivanje osnovnog cilja. Ona neposredno određuje nivo društvenog standarda stanovništva a takođe uslovljava normalno odvijanje procesa proizvodnje i poslovanja od kojeg zavisi i lični standard pojedinca.

Unapređenje poslovnog ambijenta upravo u prvom redu podrazumijeva unapređenje tehničke infrastrukture.

Proglašavanje biznis zona pretpostavlja uveliko izgrađenu tehničku infrastrukturu i već stvorene uslove za privlačenje domaćih i stranih investitora.

Proglašene biznis zone na teritoriji opštine zasnovane su na relativno zadovoljavajućem stanju infrastrukture naročito u industrijskoj zoni. Ipak, radi potpunijeg sadržaja i višeg nivoa kvaliteta postojeće infrastrukture, za početak će se uložiti u osposobljavanje biznis zona za prihvatanje investitora oko 1 mil €.

Sistem mjera u pogledu olakšica koje su krajem prošlog perioda korišćene od strane investitora zadržaću se i u periodu 2017-2021 uz mogućnost dograđivanja u usavršavanja.

Radikalnije popravljivanje stanja tehničke infrastrukture u periodu do 2021 godine predviđeno je spiskom projekata po prioritetima:

4.1 Izgradnja i rekonstrukcija električne mreže;

Snadbijevanje električnom energijom predstavlja nezamjenjivu potrebu svakog domaćinstva i svakog poslovnog subjekta. Stoga ovaj prioritet mora biti u vrhu spiska prioriteta. Za naredni srednjoročni period mnoga područja Opštine iskazala su nezadovoljstvo sigurnošću u snadbijevanju električnom energijom tako da će biti potrebno izgraditi značajan broj trafostanica i izvršiti rekonstrukciju dalekovodne i niskonaponske mreže.

Indikator : Smanjenje procenta vremena i broja prekida u snadbijevanju potrošača električnom energijom;

4.2 Izgradnja i rekonstrukcija vodovodne mreže;

Snadbijevanje vodom iz izvora potoka i rijeka zahvatanjem posudama i donošenjem do mjesta potrošnje jeste već daleka prošlost ali za kvalitet savremenog načina snadbijevanja u određenim područjima ima izvesnih problema i nedostataka pa se zahtjevi koji odražavaju realne potrebe rezultiraju u projektima za realizaciju u narednom srednjoročnom periodu.

Indikator : Povećanje procenta obuhvatnosti stanovništva organizovanim vodosnadbijevanjem

4.3 Rekonstrukcija lokalnih puteva;

Putna mreža predstavlja značajan element standarda svakog dijela lokalne zajednice. Kvalitet komunikacije selo-grad u velikom broju slučajeva uticao je na odseljavanje u grad ili čak u drugu sredinu izvan lokalne zajednice ili Crne Gore.

Zahtjevi za kvalitetnom putnom mrežom bili su brojni pred planiranjem razvoja u svakom vremenskom periodu i uvijek iznad realnih mogućnosti. I za naredni srednjoročni period zahtjev je izražen za asvaltiranje 238 km lokalnih puteva kao i za probijanje novih. Stoga se takav zahtjev morao svesti u realne okvire a to je da se prosječno godišnje asvaltira 20 km odnosno ukupno 100 km.

Raspored ove aktivnosti će se izvršiti na teritorije srazmjerno broju stanovnika uz podjednako izražen kvalitet sadašnjeg stanja putne mreže i uključivanje mjesnih zajednica radi postizanja određenih potrebnih kompromisa. Uporedo sa izgradnjom autoputa Bar-Boljare, radiće se na utvrđivanju načina i mjesta priključka teritorije Opštine Bijelo Polje na ovu saobraćajnicu.

Indikator: Razlika u kvalitetu između postojeće i rekonstruisane putne mreže;

4.4 Rekonstrukcija i izgradnja komunalnih i stambenih objekata;

Korišćenje usluga iz oblasti stambeno komunalne djelatnosti biće podignuto na viši nivo unapređenjem ove djelatnosti.

Indikator: - Povećanje broja korisnika komunalnih usluga i

- Povećanje broja domaćinstava sa riješenim stambenim pitanjem

4.5 Adaptacija, rekonstrukcija i izgradnja objekata za društveni život na selu i u gradu.

Značaj investicionih aktivnosti na poboljšanju tehničkih uslova za društveni život u gradu i na selu koji istovremeno znače i jačanje administrativnih kapaciteta u prostorno tehničkom smislu zapostavljan je u prethodnim planskim periodima ali nije nikada izostavljen u vrijeme planiranja.

U nedostatku sredstava za zadovoljavanje ostalih potreba uvijek se odlučivalo na račun pozicije investicionih sredstva za ove namjene.

Obzirom da je i u prethodnom periodu bio primjetan nedostatak visokostručnih ali kreativnih kadrova pristupiće se aktivnostima ne samo na školovanju već i na privlačenju takvih kadrova za izradu, programa i projektata po osnovu kojih se koriste sredstva evropskih fondova.

Opština Bijelo Polje je kandidat za uključivanje u Program sertifikacije lokalnih samouprava po BFC SEE programu.

Uključenost u Program sertifikacije lokalnih samouprava po BFC SEE programu, podrazumijeva spremnost lokalne samouprave za reformske napore koji će imati za posljedicu kreiranje biznis ambijenta po mjeri privrede. BFC SEE je Program sertifikacije lokalnih samouprava jugoistočne Evrope koji podrazumijeva uspostavljanje jednakih standarda u radu lokalne samouprave u širem administrativnom postupanju prema privredi a u svrhu podsticanja ekonomskog razvoja.

Pribavljanje sertifikata za lokalnu samoupravu je od značaja za širenje mreže lokalnih samouprava koje posjeduju sertifikat i ukazuju da će investitori u njima naći pouzdane partnere. Investitori odluku o ulaganju donose posmatrajući region kao jedno tržište i zato, uključenost u BFC SEE Program, čini lokalnu samoupravu atraktivnijom na regionalnoj investicionoj mapi.

Indikatori: - Povećanje broja skupova u mjesnim centrima;

-Razlika u kvalitetu funkcionisanja skupštine i njenih tijela.

Budžet Crne Gore i Budžet Opštine su najrealniji odnosno najsigurniji izvori finansiranja ukoliko se ostvaruju planovi Budžetskih prihoda što je dosadašnje iskustvo u ostavri vanju tih planova i potvrđivalo. Donacije, EU fondovi, sredstva investitora i krediti pružaju neograničene mogućnosti finansiranja kvalitetnih projekata.

SPECIFIČNI CILJ 5

DALJI RAZVOJ DEMOKRATSKIH ODNOSA, DIJALOGA, TOLERANCIJE, MULTIKULTURALNIH I MEĐULJUDSKIH I KOMŠISKIH ODNOSA

5.1 Razvoj demokratskih odnosa

Demokratija je oblik vladavine ali i način društvenog življenja i odnosa u društvu. To je sistem vladavine većine naroda ali koji ima izvjesne principe iz kojih izvire princip većine. U historiji postoji mnogo primjera u kojima "tiranija većine" nije bila ništa bolja od "tiranije manjine". Nema demokratije bez demokrata. Demokratijom se naziva onaj politički sistem u kojem svi građani imaju slobode, politička prava i svi su jednaki pred Zakonom.

Demokratske vrijednosti i načela treba da budu osnovni princip i vladajućih stranaka i opozicije, kako u izbornoj utakmici tako i u odnosu na biračko tijelo. Izborni raspleti u demokratijama pretpostavljaju tolerantan odnos većine prema manjinama uz racionalno uvažavanje manjinskih prava i interesa. Demokratija nije sistem koji treba sprovesti nego način življenja koji treba usvojiti.

Politička mudrost demokratije je u tome da svi učestvuju u upravljanju državom. Međutim, i u politici kao i drugdje važi pravilo da odluke donose sposobni stručnjaci. Bez obrazovanja i prosjvećivanja demokratija postaje opasna stvar i sredstvo u rukama vještih agitatora.

Demokratija kao politički sistem štiti i prava manjinskih grupa, bilo političke, vjerske, etničke ili neke druge prirode. Zato je zadatak demokratije ne samo da štiti pravo na izražavanje slobodnog mišljenja već i da Zakonski sankcioniše i uskraćuje pravo javnog govora svima onima koji šire govor mržnje i na taj način otvoreno pokazuju da ne poštuju prava drugih i pravo na različito mišljenje.

Sušтина demokratije jeste u razgovoru (dijalogu) i uzajamnom razumijevanju i poštovanju. Pružena ruka je znak odricanja od svoje premoći a i ljevica i desnica službe istom životu.

Indikator razvoja demokratskih odnosa je stepen decentralizacije funkcije upravljanja.

5.2. Unapređenje dijaloga i tolerancije

Dijalog je istinska potreba slobodnog čovjeka i njegovih demokratskih uvjerenja da se do rješenja problema jedino dolazi uvažavanjem nužne mjere kulture razlika i posebnosti.

Prisustvo svijesti o dijalogu je potreba za razgovorom a ne naredjenjem kojim se uskraćuje pravo na različitost misli. Dijalog je kontinuirano traganje za bliskošću mogućeg i objektivnog koje ljude okuplja oko zajedničkih interesa i potreba. U dijalogu se traži i dolazi do istine i to otvorenim procesom i stalnom provjerom svojih stavova i mišljenja.

Partnerstvo u dijalogu podrazumijeva kulturu, racionalnost, toleranciju i kompromis. Dijalog je formula za rješavanje sporova i sukoba, pronalaženje mogućih rješenja u različitosti.

Njegujući i poštujući dijalog uz spremnost i strpljenje da se sasluša drugi, demokratske civilizacije afirmišu zajednički život, multikulturu i bogastvo potreba uz uvažavanje razlika, bez potresa i sukoba u traganju za zajedničkim dobrom.

Kultura i kvalitet dijaloga podrazumijevaju ravnopravne sagovornike odnsono partnere koji će uz međusobno uvažavanje, toleranciju i argumente, dijalog učiniti civilizacijskom potrebom. Neprijateljstvo u dijalogu je nedostatak kulture, tolerancije, kompromisa, nezrelosti za javno sučeljavanje suprotnosti u cilju pronalaženja novih, boljih, mogućih i realnih rješenja. Dijalog sa atmosferom neprijateljstva je korak ka sukobu i novim udaljavanjima od moderne otvorene komunikacije. Bježanje od argumentovne rasprave i međusobnog uvažavanja put je ka napuštanju demokratskih sloboda i konkurencije ideja i znanja. Put do civilizacionog i demokratskog društva nemoguć je bez javne debate i bez dijaloga. A, dijaloga kao aktivnog kritičkog stava nema bez pouzdane argumentacije i potpune ravnopravnosti svih koji učestvuju u dijalogu.

Dijalog ne proizvodi pobjednike i poražene. Od pomirljivog i trepljivog kulturnog razgovora svaki učesnik podjednako dobija.

Samo trpeljiv razgovor afirmiše istinu koja ne može biti monopol jednog učesnika, jedne misli. Bogastvo je u različitosti koja donosi sklad, uzajamnost i poštovanje sagovornika, odnosno određene zajednice.

Tolerancija je dinamična kategorija odbrane različitosti i važan preduslov za rješavanje pitanja društvenih konflikata.

Tolerancija kao i demokratija nije jednom postignut rezultat već zadatak koji stalno i ponovno treba rješavati.

Istorisko iskustvo mnogih naroda pokazuje da je uvažavanje različitosti i izgradnje tolerantnog društva vrlo složen proces te da zajednica treba da dostigne zrelost da bi te vrijednosti usvojila. Obaveza na toleranciju nije isključivo obaveza manjine, nego prevashodno većine. Čak je obaveza na toleranciju veća onoga ko je mnogo jak i konstantno može da zabrani, da spriječi, da ne dozvoli, da uskrati itd.

Tolerancija kao potreba posebno je vrednovana u multikulturalizmu odnosno pluralizmu u više kultura i religija. Multikulturalizam je standard savremenih društava koje odlikuje postojanje više zajednica od kojih svaka ima posebnu kulturu.

Njegovanje svih kultura u multinacionalnim zajednicama znači mogućnost njihovog međuuticaja, prožimanja i zajedničkog napredovanja. U suprotnom kao posledica javlja se agresivni nacionalizam i monokulturalnost. O posledicama ove vrste agresivnosti dosta je primjera viđeno kroz istoriju. Svako vrijeme je za pouku, a za toleranciju posebno.

Indikator unapređenja dijaloga i tolerancije je povećanje učešća većine u donošenju Oduka u SO-e i njenim tijelima.

5.3. Unapređenje multikulturalnih, međuljudskih i komšijskih odnosa

Na ovu temu kao na problem nekada nije trebalo trošiti riječi. Međutim, sada je primjetno da se komšije sve manje posjećuju. Ne održavaju se nekadašnje susjedske veze, javljaju se sve više suzdržano čak i hladno. Rijetko se komunicira, i to kad se čini, čini se bez poželjne i potrebne emocije, bez one srdačnosti koja je nekada krasila kulturu komšijskih odnosa ovih prostora.

Vremena se mijenjaju a sa njima kulture i običaji. U svijetu osvojenih novih sloboda, ubrzane digitalizacije i kulture samodovoljnosti dominira život bez emocija. Na privatnom planu gotovo da nema više druženja. Umjesto senzibiliteta za čovjeka i njegove probleme na sceni je surovi animozitet sa svim svojim isključivostima i bezobzornostima.

Koliko do juče komšija je bio svetinja a više skoro niko nema vremena, ne za komšiju nego ni za sebe. Ne vidimo se, ne čujemo se, ne posjećujemo se pa sve češće i ne javljaju se jedni drugima ili kad to čine onda to čine hladno i namršteno nekulturnim klimoglavima.

Međutim, potreba za komšijom traži da ne pokidamo sve veze sa našom prošlošću, mentalitetskim crtama. Ona ni u modernom vremenu nebi trebalo da bude suspendovana ili žrtvovana radi samoljublja, egoizma, opijenosti, slavom, moći i novcem.

Povratak toj dobroj tradiciji humanizuje naše živote, čini ih smislenijim, toplijim i bogatijim za onaj prisni ljudski kontakt a obesmišljava da se nasuprot toj komšijskoj i ljudskoj potrebitosti dešavaju pred nama ružne stvari od kojih okrećemo glavu.

Indikatori unapređenja multikulturalnih, međuljudskih i komšijskih odnosa su izjave i ankete koje ukazuju na unapređenje.

**SPISAK PROJEKATA ZA PLAN KAPITALNIH INVESTICIJA 2019-2021 GODINA
(DIO PROJEKATA IZ STRATEŠKOG PLANA 2017-2021)**

Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir (faza realizacije)	Planirana investicija/ulaganje za 2017-2021 godinu (u E)	Izvor finansiranja Budžet CG (U E)	Izvor finansiranja: JLS (U E)	Izvor finansiranja Donacija (u E)	Izvor finansiranja EU fondovi (u E)	Izvor finansiranja: Privatni kapital (u E)	Izvor finansiranja Kredit (u E)	Nadležna institucija
Nastavak radova na Ski centru "Bjelasica"	2017-2021	20.000.000	20.000.000						UJR i OpBP
Nastavak radova na "Đalovića Pećini"	2018-2020	12.000.000	12.000.000						UJR CG OpBP
Opremanje biznis zona	2018-2021	1.000.000		1.000.000					OpBP
Rekonstrukcija autobuske stanice	2018	200.000		200.000					OpBP
Geološka istraživanja „Kisjele Vode“-Nedakusi	2019	500.000		250.000		250.000			OpBp
Izgradnja I faze kolektora sa uređajem za prečišćavanje otpadnih voda	2017-2021	10.000.000		538.877	3.053.320	3.110.803		3.297.000	OpBP

Projektovanje i izgradnja dijela glavnog kolektora sa obalo utvrdom dužine 500 m pored Lima	2017-2021	800.000	800.000						OpBP
Projektovanje i rekonstrukcija kanalizacione mreže za I fazu kolektora u gradskoj i industrijskoj zoni	2017-2021	800.000	800.000						OpBP
Izgradnja pristupnog puta do regionalne deponije (Regionalni centar za upravljanje čvrstim komunalnim otpadom)	2018	400.000		200.000				200.000	OpBP
Izgradnja regionalne deponije (Regionalni centar za upravljanje čvrstim komunalnim otpadom).	2019-2021	10.000.000						10.000.000	OpBP

Izgradnja nove školske zgrade OŠ "Dušan Korać"	2018-2021	6.000.000	5.800.000	200.000					MP CG OpBP
Izgradnja zgrade dječijeg vrtića u Gornjem gradu	2019-2021	2.100.000	1.000.000	100.000	1.000.000				JU Dušo Basekić
Izgradnja zgrade dječijeg vrtića u Rasovu	2020	100.000	75.000	25.000					
Izgradnja zgrade dječijeg vrtića u Ravnoj Rijeci	2019	100.000	75.000	25.000					
Izgradnja sportske sale u zgradi OŠ "Nedakusi"	2021	150.000	120.000	30.000					MP CG
Rekonstrukcija zgrade zavičajnog Muzeja	2018-2019	400.000	200.000	200.000					MK CG Muzej
Izgradnja sportsko-rekreativnog centra "Otoka"	2018-2020	350.000		175.000	175.000				CZSR i OpBP
Zamjena busena i drenažnih cijevi na stadionu	2021	100.000		100.000					CZSR i OpBP
Rekonstrukcija atletske staze	2021	200.000		100.000	100.000				CZSR i OpBP

Izgradnja bazena za plivanje	2020-2021	3.000.000					1.500.000	1.500.000	JPP
Natkrivanje zapadne tribine	2021	500.000	250.000	250.000					CZSR i OpBP
Izgradnja sportskih terena na ušću Bistrice	2020	100.000		100.000					LTO CZSPR OPBP
Rekonstrukcija električne mreže									
Izgradnja STS 10/04 KV „Majstorovina	2017	114.550					114.550		CEDS
Izgradnja DTS 10/04 KV Rasovo-Rastoka Boljanina,Zminac, Resnik	2017	262.000					262.000		CEDS
Rekonstrukcija niskonaponske mreže na selu	2017-2021	2.882.000					2.882.000		CEDS
Ugradnja reklozera na 10 KV u: -Gubavač, -Tomaševo, -Pavinom Polju, -Ivanju, -Srđevcu	2017 2017 2018 2018 2018	116.000 140.000 120.000 160.000 100.000					116.000 140.000 120.000 160.000 100.000		CEDS

Rekonstrukcija i izgradnja vodovodne mreže									
Rekonstrukcija gradskog vodovoda Ø 300 od hlorne stanice Ravna Rijeka do starog bazena na Kulini	2019-2021	2.500.000	1.250.000	250.000				1.000.000	OpBP Vodovod Bistrica
Izgradnja glavnog cevovoda Ø 500 od izvorišta Bistrice (nove kaptaze) do nove hlorne stanice u Ravnoj Rijeci	2019-2021	1.200.000	600.000	120.000		480.000			OpBP Vodovod Bistrica
Rekonstrukcija gradske i prigradske mreže gradskog vodovoda	2019-2021	140.000		140.000					OpBP Vodovod Bistrica
Izmještanje djelova mreže gradskog vodovoda od Kruševa do Rakonja i na Popovom prlu	2019-2021	360.000	180.000	180.000					OpBP Vodovod Bistrica
Prespajanje vodovodne mreže u Nedakusima i Strojtanici	2019-2021	120.000		120.000					OpBP Vodovod Bistrica

Nastavak izgradnje vodovoda u Zatonu	2017-2019	600.000	300.000	300.000					OpBP i MZ
Izgradnja vodovoda Kanje-Metanjac-Dobrakovo-Granični prelaz	2018-2021	169.000		169.000					OpBP i MZ
Završetak vodovoda za Boljaninu, Crvioče, Zminac i Rastoku	2018	173.000	15.000	158.000					OpBP i MZ
Izgradnja vodovoda za Kradenik, Županajc	2021	183.000	20.000	33.000	130.000				OpBP i MZ
Izgradnja vodovoda Babića Brijeg	2021	241.000		241.000					OpBP i MZ
Rekonstrukcija vodovoda na Bjelasici	2021	110.000	55.000	55.000					OpBP i MZ
Izgradnja vodovoda na Obrovu	2019	581.000	50.000	481.000	50.000				OpBP i MZ

Rekonstrukcija putne mreže									
Rekonstrukcija puta Srđevac- Sušica 19,4 km	2017-2021	1.164.000	582.000	582.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija puta Ščepanica- Godijevo 8,2 km	2017-2021	492.000	246.000	246.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija puta Rasovo- Bistrica 27,6 km	2017-2021	1.656.000	828.000	828.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija puteva Muslići, Selakovići, Pavlovića most- Grančarevo, Čokrlje-Radojevići, Muslići-Novakovića pećina, Čokrlje- Gogići, Pape- Grančarevo 6 km	2017-2021	360.000	180.000	180.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija puteva u Pavinom Polju 1,8 km	2017-2021	108.000	54.000	54.000					OpBP UJR

Rekonstrukcija puteva u Grabu i Kičavi 2,2 km	2017-2021	132.000	66.000	66.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija puteva u Kovrenu 2,2 km	2017-2021	132.000	66.000	66.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija puteva u Čeoču 3,9 km	2017-2021	234.000	117.000	117.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija puteva u Zatonu 2,9 km	2017-2021	174.000	87.000	87.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija puteva u Ravnoj Rijeci 3,0 km	2017-2021	180.000	90.000	90.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija puteva u Kanjama 3,5 km	2017-2021	210.000	105.000	105.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija puta dolina-Krstaš i dolovi- Čafa 2,0	2017-2021	120.000	60.000	60.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija puta u Kukuljama 2,8 km	2017-2021	168.000	84.000	42.000	42.000				OpBP UJR

Rekonstrukcija puta od nadvožnjaka do kapele u Orahovičkoj rijeci i Orahovička rijeka-Orahovica 6,0 km	2017-2021	360.000	180.000	180.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija puta Tomaševo-Potrč 2,7 km	2017-2021	162.000	81.000	81.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija puta Tomaševo-Barice preko Lijeske 2,6 km	2017-2021	156.000	78.000	78.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija gradskih i prigradskih saobraćajnica 10 km	2017-2021	1.000.000	500.000	500.000					OpBP UJR
Rekonstrukcija i izgradnja komunalnih i stambenih objekata									
Izgradnja šetališta (keja) od Vatrogasne jedinice do Komunalnog „Lim“	2019-2021	500.000		500.000					DJ OpBP

Izgradnja javne rasvjete na Ribarevinama i do škole u Ravnoj Rijeci	2018---	168.000	84.000	84.000					OpBP i MZ
Izgradnja autostajališta od Dobrakova do Sl.Mosta	2018-2019	391.200	391.200						OpBP i MZ
Izgradnja javne rasvjete uz magistralni put u Zatonu	2021	191.000		191.000					OpBP i MZ
Sanacija postrojenja za proizvodnju i distribuciju toplotne energije za organe Lokalne samouprave i Sudske organe	2018---	130.000	65.000	65.000					Crna Gora i OpBP
	UKUPNO :	87.259.750							

**AKCIONI PLAN KAPITALNIH INVESTICIJA U 2019 GODINI PO PROGRAMU UREĐENJA PROSTORA ZA 2019 GODINU
(DIO PROJEKATA PO PROGRAMU UREĐENJA PROSTORA ZA 2019 GODINU)**

Naziv projekta	Očekivani efekti	Indikatori	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u sprovođenju u projekta	Ukupna potrebna sredstva u 2019 godinu	Učešće budžeta Opštine	Učešće budžeta Crne Gore	Ostali izvori finansiranja
Izmještanje gradskog vodovoda Ø 500 i Ø300, RakonjeRibarevine radi rekonstrukcije magistralnog puta M21	Proširenje i poboljšanje uslova za saobraćaj	Bezbednost i bolji saobraćajni uslovi	2019	Direkcija za saobraćaj	Opština Bijelo Polje;Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	420.000		150.000	-
Rekonstrukcija magistralnog puta, M21,dionica Rakonje (semafori)-Ribarevine, L=3,1km	Proširenje i poboljšanje uslova za saobraćaj	Bezbednost i bolji saobraćajni uslovi	2019	Direkcija za saobraćaj	Opština Bijelo Polje;Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	2.800.000		2.800.000	-
Rekonstrukcija magistralnog puta M21 dionica Barski most-granični prelaz Dobrakovo - sa III trakom,L =1,7 km.	Proširenje i poboljšanje uslova za saobraćaj	Bezbednost i bolji saobraćajni uslovi	2019	Direkcija za saobraćaj	Opština Bijelo Polje;Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	2.200.000		2.200.000	

Početak radova na rekonstrukciji željezničke stanice						300.000		300.000	
Nastavak radova na valorizaciji planine Bjelasice	Zaposlenje oko 200 radnika	Broj zaposlenih i broj posjetilaca	2017-2021	Direkcija javnih radova	Opština Bijelo Polje; Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	4.120.000		4.120.000	-
Nastavak radova na valorizaciji Đalovića pećine	Povećan broj posjetilaca	Broj posjetilaca	2017-2021	Direkcija javnih radova	Opština Bijelo Polje; Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	3.450.000		3.450.000	-
Izgradnja nove školske zgrade za OŠ „Dušan Korać“	Poboljšanje uslova za nastavno obrazovni proces	Broj učenika i broj nastavnog osoblja	2019-2021	Direkcija javnih radova	Opština Bijelo Polje; Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	370.000		370.000	-
Početak izgradnje fiskulturne sale OŠ. Pavle Žižić u Njegnjevu	Poboljšanje uslova za nastavno obrazovni proces	Broj učenika i broj nastavnog osoblja	2019-2021	Direkcija javnih radova	Opština Bijelo Polje; Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	150.000		150.000	

Početak izgradnje predškolske ustanove (jaslice i vrtić) gornji grad	Poboljšanje uslova za nastavno obrazovni proces	Broj djece i broj nastavnog osoblja	2019-2021	Direkcija javnih radova	Opština Bijelo Polje;Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	200.000		200.000	
Rekonstrukcija lokalnog puta (L4) Srđevac-Sušica L=18km				Direkcija javnih radova	Opština Bijelo Polje;Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	2.400.000			
Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda				Direkcija javnih radova	Opština Bijelo Polje;Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	1.169.834			Kredit EIB i donator WBIF
Izgradnja raskrsnice ulice Mojkovačke kod AMD				Direkcija javnih radova	Opština Bijelo Polje;Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	150.000		150.000	
Izgradnja I faze gradske saobraćajnice u Resniku				Direkcija javnih radova	Opština Bijelo Polje;Direkcija za	228.000		228.000	

					izgradnju i investicije Milanko Minić				
Izgradnja fekalnog kanalizacionog sistema za naselje Kanje			2019	Direkcija javnih radova	Opština Bijelo Polje;Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	250.000		250.000	
Asfaltiranje opštinskih puteva po potrebama lokalne uprave Direkcija javnih radova	Poboljšanje gradskih komunikacija i odnosa sa selom kao i života na selu	Provjera kvaliteta	2019-2021	Direkcija javnih radova	Opština Bijelo Polje;Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	150.000		150.000	-
Izgradnja dinamičke podne fontane na gradskom trgu			2019	Direkcija javnih radova	Opština Bijelo Polje;Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	90.000		90.000	
Rekonstrukcija gornjeg gradskog parka			2019	Direkcija javnih radova	Opština Bijelo Polje;Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	95.000		95.000	

Asfaltiranje opštinskih puteva				Opština Bijelo Polje;Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	Opština Bijelo Polje;Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić	150.000	150.000		
Izgradnja podzemnih kontejnera u centru grada	Obezbeđenje uslova za korišćenje otpada kao sirovine	Provjera funkcionisanja	2019	DOO„Komunalno -Lim“ Radenko Vujošević i Senad Pačariz	Opšt. Bijelo Polje, Sekretar .stam.kom.pis. i saobraćaj Dejan Luković	110.000	110.000		
Izgradnja trim staze Obrov				Opština Bijelo Polje;Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić		150.000			
Rekonstrukcija primarne mreže-izgradnja TS 35/10kV „Bistrica“(planirana u periodu 2019/2020 ukupnom iznosu 1.200.000,00 od čega u 2019.god. 100.000,00)				CEDIS Miloš Marić		100.000			
Rekonstrukcija sekundarne mreže: -Izgradnja STS 10/0,4kv, 250kVA				Crnogorski elektrodistributivni sistem(CEDIS)		603.147			

<p>"Potkrajci" -Izgradnja STS 10/0,4kV ,250kVA"Šljepašni ca" -Izgradnja TS 10/0,4kV ,630kVA"Lješnica" -Izgradnja TS 10/0,4kV ,630kVA"Lješnica" sa priključnim vodom -Izgradnja TS 10/0,4kV ,630kVA"Lipnica" sa Priključ. vodom -Izgradnja STS 10/0,4kv, 250kVA "Poda" i NN mreža -Rekons. nadzemnog voda 10kV "Gornja Crnča-Ivanje" -Ugradnja secesionera na DV 10kV „Pavino Polje“ -Ugradnja reklozera i secesionera na DV 10kV "Ivanje" -Ugradnja</p>				Miloš Marić					
--	--	--	--	-------------	--	--	--	--	--

reklozera i secesionera na DV 10kV "Srđevac" -Ugradnja reklozera i seces. na DV 10kV "Rasovo" -Rekonstr.MBTS 10/0,4kV, 630kVA "Tomaševo"									
-Rekonstrukcija NN mreže				CEDIS Miloš Marić		1.400.000			
U toku je realizacija investicija, izgradnja DTS 10/0,4 kV "Voljavac", "Rasovo-Rastoka", "Loznice"				CEDIS Miloš Marić					
Nastavak radova na izgradnji vodovoda Zaton				Opština Bijelo Polje; Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić		40.000			
Nastavak izgradnje vodovoda Kanje, Metanjac, Dobrakovo - granični prelaz "Dobrakovo"				Opština Bijelo Polje; Direkcija za izgradnju i investicije Milanko Minić		40.000			
UKUPNO :						21.135.981			

LEGENDA

OpBP – Opština Bijelo Polje

MPRR – Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

NVO- Nevladine organizacije

UJR- Uprava javnih radova MPCG- Ministarstvo prosvjete Crne Gore

JU – Javna ustanova

MKCG – Ministarstvo kulture Crne Gore

CZSiR – Centar za sport i rekreaciju

MZ – Mjesna zajednica

CEDIS – Crnogorski elektro distributivni sistem

MRSSCG – Ministarstvo rada i socijalnog staranja Crne Gore

OŠ- Osnovna škola

